

ZÁPADOČESKÁ UNIVERZITA V PLZNI

Fakulta právnická

Katedra veřejné správy

BAKALÁŘSKÁ PRÁCE

Porovnání exekuce správní a soudní

Předkládá: Michaela Tafatová

Vedoucí bakalářské práce: Mgr. Jan Lego, Ph.D.

Prohlášení

Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci na téma „Porovnání exekuce správní a soudní“ zpracovala samostatně, a že jsem vyznačila prameny, z nichž jsem pro svou práci čerpala způsobem pro vědeckou práci obvyklým.

V Plzni dne 29.3.2013

Michaela Tafatová

Poděkování

Chtěla bych poděkovat vedoucímu bakalářské práce Mgr. Janu Legovi, Ph.D., za užitečné a cenné rady, které mi poskytl při zpracování této práce.

OBSAH

ÚVOD	5
1. EXEKUCE OBECNĚ A JEJÍ DRUHY	6
2. EXEKUCE SOUDNÍ.....	9
2.1. Předpoklady exekuce	9
2.2. Exekuční titul.....	11
2.3. Exekutor a jeho činnost, Exekutorská komora ČR.....	13
2.4. Průběh exekučního řízení.....	15
2.5. Jednotlivé způsoby exekuce.....	19
2.5.1. Exekuce na peněžitě plnění.....	20
2.5.2. Exekuce na nepeněžitě plnění.....	25
3. EXEKUCE SPRÁVNÍ.....	28
3.1. Předpoklady exekuce	28
3.2. Exekuční titul.....	29
3.3. Průběh exekučního řízení.....	30
3.4. Jednotlivé způsoby exekuce.....	34
3.5. Exekuce daňová	37
4. STŘET EXEKUCÍ.....	42
5. POROVNÁNÍ EXEKUCÍ	45
ZÁVĚR	47
RESUMÉ	49
POUŽITÉ ZDROJE	51

ÚVOD

Cílem této bakalářské práce je porovnání dvou typů exekuce – exekuce správní a exekuce soudní. Hlavním předmětem tohoto porovnávání je popsání způsobů, neboli typů, těchto dvou druhů exekucí a seznámení se s celým průběhem exekučního řízení. Bakalářskou práci jsem rozdělila do několika hlavních kapitol, z nichž mezi ty nejhlavnější patří kapitola o soudní exekuci, kapitola o správní exekuci a nakonec kapitola, ve které se věnuji porovnání obou těchto typů.

V první kapitole vysvětluji pojem exekuce obecně a jaké jsou druhy exekuce v závislosti na tom, na jaké plnění povinného jsou vedeny, zda na peněžitě nebo nepeněžitě. Dalším hlavním bodem této kapitoly jsou základní právní předpisy každé z exekucí.

Ve druhé kapitole se zabývám podrobněji exekucí soudní. Hlavními podkapitolami jsou předpoklady exekuce soudní, za kterých nelze exekuci nařídit a ani provést; průběh exekučního řízení a jednotlivé způsoby soudní exekuce. K této kapitole je základním právním předpisem zákon č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád a zákon č. 120/2001 Sb., o soudních exekutorech a exekuční činnosti.

Ve třetí kapitole charakterizuji exekuci správní a podobně jako u kapitoly předešlé se snažím o přiblížení předpokladů exekuce správní, průběhu exekučního řízení a způsobů správní exekuce. Základním právním předpisem u této kapitoly je zákon č. 500/2004 Sb., správní řád. V rámci této kapitoly je nutné se zabývat exekucí daňovou, která je součástí exekuce správní. Základním právním předpisem u exekuce daňové je zákon č. 280/2009 Sb., daňový řád. I přes to, že se jí zabývám o něco stručněji než exekucí správní či soudní, nepovažuji ji za méně důležitou.

V předposlední kapitole, tedy v kapitole čtvrté, rozebírám střet exekucí podle zákona č. 119/2001 Sb., kterým se stanoví pravidla pro případy souběžně probíhajících výkonů rozhodnutí. Jako další zdroje zde využívám judikáty, kterými se snažím o něco více tuto problematiku přiblížit.

V poslední kapitole se zaměřuji na samotné porovnání exekuce soudní a správní a vytýčení těch hlavních a nejzásadnějších rozdílů.

V závěru této práce se pokouším o celkové shrnutí zjištěných údajů a také o shrnutí nejzásadnějších změn novelizace občanského soudního řádu a exekučního řádu, ke které došlo v průběhu psaní této práce.

1. EXEKUCE OBECNĚ A JEJÍ DRUHY

Exekuce, neboli také výkon rozhodnutí, je označení pro postup, kterým se provádí nucená realizace již stanovených práv a povinností k tomu oprávněnými orgány. Exekuce je součástí soudního řízení, ale je oddělena od řízení nalézacího a tvoří samostatné řízení. Hlavním cílem je to, aby uložené povinnosti byly splněny řádně a včas. Nejsou-li splněny řádně a včas, následuje státní donucení, které by mělo ke splnění vést.¹

Základem exekučního řízení je exekuční titul, který určuje osobu povinného, tedy osobu, která je povinna splnit nějaké plnění a vymezuje obsah i rozsah povinností, tedy vše to, co má povinný splnit.

Rozlišujeme tři základní druhy exekuce, a to podle toho, jakému právnímu předpisu jsou podřízeny:

1. exekuce soudní (civilněprávní), která je upravena občanským soudním řádem
2. exekuce správní (správněprávní) upravena správním řádem
3. z obecného pohledu lze do tohoto rozdělení ještě začlenit exekuci trestněprávní, která je upravena trestním řádem, ale tou se v této práci zabývat nebudu.

Soudní exekuce rozdělujeme podle toho, zda jsou prováděny soudy, což upravuje zákon č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů jako výkon rozhodnutí a vyhláška Ministerstva spravedlnosti č. 37/1992 Sb., o jednacím řádu pro okresní a krajské soudy, ve znění pozdějších předpisů, anebo je vykonává soudní exekutor podle zákona č. 120/2001 Sb., o soudních exekutorech a exekuční činnosti (exekuční řád). Správní exekuci upravuje zákon č. 500/2004 Sb., správní řád, ve znění pozdějších právních předpisů.

Občanský soudní řád lze označit za stěžejní předpis v oblasti exekucí. Exekuční řízení je zde upraveno velmi podrobně a komplexně. Občanský soudní řád slouží jako podpůrný předpis i při provádění jiných druhů exekucí než soudních.² Zatímco správní exekuce na nepeněžitě plnění je ve správním řádu upravena podrobně, exekuce na peněžitě plnění odkazuje na použití zákona č. 280/2009 Sb., daňový řád. Obecně exekuce na peněžitě plnění se vede na jednotlivé majetkové předměty povinného. Cílem je zpeněžení jednotlivých majetkových předmětů povinného a

¹ HENDRYCH, Dušan. *Správní právo: obecná část*. 7. vyd. Praha: C.H. Beck, s. 421 ISBN 978-807-4000-492

² TRIPES, Antonín. *Exekuce v soudní praxi*. Praha: C.H. Beck, 2006, s. 836 ISBN 80-717-9489-9

z výtěžku pak uspokojení oprávněného. Majetek povinného mohou tvořit pohledávky povinného, movité věci a nemovitosti. Za pohledávky se považuje právo na mzdu nebo jiné příjmy, jiné peněžité pohledávky a jiná majetková práva.³ Pojem movitých věcí není v ustanoveních o exekuci vymezen, ale považují se za ně věci, které nejsou nemovitostmi a za nemovitosti se pokládají shodně s § 119 odst. 2 občanského zákoníku pozemky a stavby spojené se zemí pevným základem. Naopak exekuce na nepeněžité plnění se obecně vede na jiné právo oprávněného, než je nárok na zaplacení peněžité pohledávky a jiná povinnost povinného, než je platit. Patří sem povinnost něco dát či poskytnout, a to něco jiného, než peněžitou částku, dále povinnost něco vykonat či provést, povinnost trpět trvání určitého stavu či povinnost něčeho se zdržet.

U soudní exekuce na peněžité plnění se zaplacení peněžité částky provádí podle exekučního řádu těmito způsoby:⁴

- a) srážkami ze mzdy a jiných příjmů se provádí postižení mzdy nebo jiných příjmů
- b) příkázáním pohledávky
- c) exekuce na movité věci a nemovitosti se provádí jejich prodejem a uspokojením pohledávky z výtěžku prodeje
- d) postižením podniku
- e) správou nemovitosti
- f) pozastavením řídičského oprávnění
- g) zřízením exekutorského zástavního práva

Pozastavení řídičského oprávnění, správa nemovitosti a zřízení exekutorského zástavního práva jsou způsoby provedení soudní exekuce, které lze použít až od 1. ledna 2013.⁵

Občanský soudní řád upravuje navíc ještě jako způsob výkonu rozhodnutí zřízení soudcovského zástavního práva.

Soudní exekuce na nepeněžité plnění se podle § 59 odst. 2, zákona o soudních exekutorech a exekuční činnosti provádí těmito způsoby:

- a) vyklizením
- b) odebráním věci
- c) rozdělením společné věci

³ SCHELLEOVÁ, Ilona. *Exekuční řízení*. Vyd. 1. Praha: Eurolex Bohemia, 2005, s. 24 ISBN 80-868-6146-5

⁴ § 59 odst. 1 exekučního řádu

⁵ Zákon č. 396/2012 Sb., kterým se mění občanský soudní řád a exekuční řád

d) provedením prací a výkonů

S těmito uvedenými způsoby se shoduje i občanský soudní řád v §§ 340 až 351.

U správní exekuce na peněžité plnění se správní řád omezuje pouze na věcnou příslušnost, dále se postupuje podle zákona č. 280/2009Sb., daňového řádu.

Podle daňového řádu lze exekuci provést těmito způsoby:⁶

- a) srážky ze mzdy
- b) příkázání pohledávky z účtu u poskytovatele platebních služeb
- c) příkázání jiné peněžité pohledávky
- d) postižení jiných majetkových práv
- e) prodej movitých věcí
- f) prodej nemovitostí

Správní exekuce na nepeněžité plnění se provádí těmito způsoby:⁷

- a) náhradní výkon v případě zastupitelných plnění
- b) přímé vynucení v případě nezastupitelných plnění
- c) ukládání donucovacích pokut

Exekuce o výchově nezletilých dětí se obsahově liší od výše uvedených druhů exekucí. Týká se rozhodnutí o výchově nezletilých dětí, o nařízení ústavní výchovy, o styku rodičů s dětmi.

Ke značným změnám v oblasti exekucí došlo novelizací exekučního řádu a občanského soudního řádu, zákona č. 396/2012 Sb. účinného od 1. ledna 2013.

⁶ § 178 odst. 5 daňového řádu

⁷ § 112 správního řádu

2. EXEKUCE SOUDNÍ

Soudní exekuce rozlišujeme podle toho, zda jsou vykonávány soudy nebo soudním exekutorem. Jelikož se v této části práce zabývám jak předpisy, které hovoří o výkonu rozhodnutí, tak zákony, které používají termín exekuce, budu v následujícím textu používat oba termíny.

2.1. Předpoklady exekuce

Pro exekuce platí, že musí dojít ke splnění určitých podmínek stanovených zákonem. Hlavním předpokladem je vykonatelný exekuční titul. Bez něj soud ani jiný orgán nemůže exekuci nařídit. Dalším ze základních předpokladů exekuce je nesplnění povinnosti uložené exekučním titulem. U výkonu rozhodnutí lze ale považovat za důležité i další předpoklady, které jsou popsány níže.

2.1.1. Procesní podmínky

Exekuce může být provedena jen v případě splnění procesních podmínek stanovených zákonem. Návrh na exekuci je základní procesní podmínkou, která musí být splněna, aby mohlo být exekuční řízení zahájeno, a to vždy na návrh oprávněného. Výjimkou je nařízení v případě péče o nezletilé dítě. Zde totiž platí podle § 273a odst. 1 občanského soudního řádu, že soud zajistí bezodkladný výkon.⁸

Příslušnost soudu, kterou rozlišujeme na věcnou a místní, je jedním z dalších předpokladů. Věcná příslušnost určuje, který soud má rozhodovat o určitých věcech. Z ustanovení § 9 odst. 1 občanského soudního řádu vyplývá, že jsou k řízení v prvním stupni příslušné okresní soudy. Místní příslušnost určuje, který konkrétní soud má určitou věc rozhodnout. Není-li stanoveno jinak, je příslušný k nařízení a provedení výkonu rozhodnutí obecný soud povinného. Obecným soudem fyzické osoby je okresní soud, v jehož obvodu má bydliště, popř. soud, v jehož obvodě se zdržuje. Obecným soudem fyzické osoby, která je podnikatelem, je okresní soud, v jehož obvodu je místo podnikání. Není-li takový soud v České republice, tak soud, v jehož obvodu má

⁸ KURKA, Vladimír a Ljubomír DRÁPAL. *Výkon rozhodnutí v soudním řízení*. Praha: Linde, 2004, s. 23 ISBN 80-720-1443-9

majetek, jde-li o exekuci příkázáním pohledávky, je místně příslušný soud banky. Dále platí, že je místně příslušným soud v jehož obvodu je podnik, jde-li o exekuci prodejem podniku, nebo v jehož obvodu je nemovitost, týká-li se exekuce nemovitosti. Jedná-li se o vymáhání výživného na dítě, je příslušný soud, v jehož obvodu má nezletilý, po dohodě rodičů nebo rozhodnutí soudu, své bydliště.⁹

Způsobnost být účastníkem řízení má ten, kdo má způsobilost mít práva a povinnosti. Procesní způsobilost je způsobilost vykonávat samostatně procesní úkony, neboli způsobilost před soudem samostatně jednat, v plném rozsahu nabývají fyzické osoby této způsobilosti zletilostí.¹⁰

2.1.2. Účastníci řízení

Vymezení účastníků exekučního řízení závisí na druhu exekuce. Některé druhy exekuce mají povahu řízení sporného, tzn. exekuce k vymožení zaplacení peněžité částky a nepeněžitého plnění a řízení nesporného, tzn. exekuce o výchově nezletilého dítěte. U sporného řízení je účastníkem ten, kdo podá návrh na nařízení exekuce a jím označený odpůrce – zákon nazývá navrhovatele oprávněným a odpůrce povinným, kteří v exekučním řízení stojí proti sobě. U nesporného řízení jsou účastníky řízení vedle dítěte vždy i jeho rodiče, případně ti, jimž bylo dítě svěřeno do péče.

Exekuce se někdy musí dotknout práv jiných osob, než je oprávněný a povinný. Tak je tomu při exekuci srážkami ze mzdy, příkázáním pohledávky, prodejem spoluvlastnického podílu, při rozvrhu výtěžku prodeje nemovitosti. Tyto osoby nejsou účastníky řízení jako celku, ale jen jeho části.

V některých případech se exekuce může dotknout práv třetích osob. Pokud exekuce zasáhne věc, k níž má třetí osoba právo nepřipouštějící exekuci. Tato třetí osoba se nestává účastníkem ani celku ani části řízení.¹¹

Exekuce se nemusí týkat pouze jediné osoby nebo podílového spoluvlastnictví. Mohou být postiženy také věci nebo majetková práva ze společného jmění manželů

⁹ SCHELLEOVÁ, Ilona. *Exekuční řízení*. Vyd. 1. Praha: Eurolex Bohemia, 2005, s. 37-38 ISBN 80-868-6146-5

¹⁰ GROSSOVÁ, Marie. *Exekuce na peněžité plnění v současné právní praxi: podle stavu k 1.1.2007*. 5. aktualiz. a dopl. vyd. Praha: Linde, 2007. s. 96 ISBN 978-80-7201-621-1

¹¹ SCHELLEOVÁ, Ilona. *Exekuční řízení*. Vyd. 1. Praha: Eurolex Bohemia, 2005, s. 48-49 ISBN 80-868-6146-5

nebo závazek, který vznikl za trvání manželství jen jednomu z manželů. V takovém případě je účastníkem řízení i manžel povinného.¹²

U exekuce prodejem movitých věcí je vedle oprávněného a povinného účastníkem každý z přihlášených věřitelů, který má pohledávky. U exekuce prodejem nemovitosti jsou to věřitelé, kteří přihlásili své pohledávky.¹³ Exekutor je účastníkem té části řízení, kdy soud rozhoduje o jeho nároku na odměnu.

2.1.3. Věcná legitimace

Návrh na nařízení exekuce smí podepsat pouze osoba, která sama sebe označí za oprávněného a je tedy nositelem hmotně-právního oprávnění. Podobné je to u osoby povinné, kde se ale může stát, že návrh označí jako povinnou osobu někoho, kdo nemá žádnou hmotně-právní povinnost vůči oprávněnému. Soud musí porovnat, zda souhlasí jméno, příjmení, bydliště a vznikne-li pochybnost, nemůže soud exekuci nařídit.

2.1.4. Vykonatelnost

Vykonatelností se zabývají ustanovení § 161 a § 162 občanského soudního řádu. Podle těchto ustanovení je rozsudek vykonatelný, jakmile uplyne lhůta k plnění. Není-li v rozsudku uložena povinnost k plnění, je rozsudek vykonatelný, jakmile nabude právní moci. Předběžně vykonatelné jsou rozsudky odsuzující k plnění výživného nebo pracovní odměny za poslední tři měsíce před vyhlášením rozsudku a ty, jimiž se prodlužuje trvání chovného opatření, kterým bylo dítě dočasně odňato z péče rodičů nebo jiné fyzické osoby. Zjistí-li soud, že usnesení není dosud vykonatelné, návrh na exekuci zamítne.

2.2. Exekuční titul

Exekuční titul je materiální podmínkou exekuce, která je společná pro všechny druhy exekucí, ať už se jedná o exekuci soudní nebo správní. Podstatou je nucený

¹² BUREŠ, Jaroslav. *Občanský soudní řád: komentář*. 7. vyd. Praha: C. H. Beck, 2006, s. 1375 ISBN 80-7179-378-72.

¹³ TRIPES, Antonín. *Exekuce v soudní praxi*. Praha: C.H. Beck, 2006, s. 61 ISBN 80-717-9489-9

výkon rozhodnutí. Je to listina vydaná k tomu oprávněným orgánem, která má předepsanou formu, v níž se ukládá určité osobě povinnost něco v určité době plnit.¹⁴

Musí obsahovat jak náležitosti formální, tak materiální. Mezi základní formální náležitosti patří stanovení toho, kdy a za jakých podmínek vykonatelnosti titul nastává. Přesné vymezení oprávněného a povinného, stanovení přesného plnění a lhůty k plnění je náležitostmi materiálními. Soudní exekucí lze vykonávat tituly tuzemské i cizozemské.

Exekučními tituly jsou:¹⁵

- a. vykonatelná rozhodnutí soudů a jiných orgánů činných v trestním řízení, pokud přiznávají právo nebo postihují majetek
- b. vykonatelná rozhodnutí soudů ve správním soudnictví
- c. vykonatelná rozhodnutí rozhodčích komisí a smírů jimi schválených
- d. vykonatelná rozhodnutí státních notářství a dohod jimi schválených
- e. notářských zápisů se svolením k vykonatelnosti sepsaných podle zvláštního zákona
- f. vykonatelných rozhodnutí a jiných exekučních titulů orgánů veřejné moci
- g. rozhodnutí orgánů Evropských společenství
- h. jiných vykonatelných rozhodnutí, schválených smírů a listin, jejichž soudní výkon připouští zákon.¹⁶ Mezi tyto tituly patří např.: rozhodnutí justičních orgánů cizích států, cizozemské soudní smíry a cizozemské notářské listiny.

Zákon č. 120/2001 Sb., o soudních exekutorech a exekuční činnosti uvádí ve svých ustanoveních poněkud odlišný výčet exekučních titulů:¹⁷

- a. vykonatelná rozhodnutí soudu nebo exekutora pokud přiznává právo, zavazuje k povinnosti nebo postihuje majetek
- b. vykonatelná rozhodnutí soudu a jiného orgánu činného v trestním řízení, pokud přiznává právo nebo postihuje majetek
- c. vykonatelný rozhodčí nález
- d. notářský zápis se svolením k vykonatelnosti

¹⁴ SCHELLEOVÁ, Ilona. *Exekuční řízení*. Vyd. 1. Praha: Eurolex Bohemia, 2005, s. 50 ISBN 80-868-6146-5

¹⁵ Podle § 274 občanského soudního řádu

¹⁶ Mezi tyto tituly patří např.: rozhodnutí justičních orgánů cizích států, cizozemské soudní smíry a cizozemské notářské listiny podle: BUREŠ, Jaroslav. *Občanský soudní řád: komentář*. 7. vyd. Praha: C. H. Beck, 2006, s. 1494 ISBN 80-7179-378-72

¹⁷ Podle § 40 exekučního řádu

- e. vykonatelná rozhodnutí orgánu veřejné správy včetně platebních výměrů, výkazů nedoplatků ve věcech daní a poplatků a jiných rozhodnutí, jakož i vykonatelný smír
- f. vykonatelná rozhodnutí a výkaz nedoplatků ve věcech nemocenského pojištění a sociálního zabezpečení
- g. jiná vykonatelná rozhodnutí a schválené smíry a listiny, jejichž výkon připouští zákon

2.3. Exekutor a jeho činnost, Exekutorská komora ČR

Soudní exekutor je fyzická osoba, která buď absolvovala právnickou fakultu v magisterském studijním programu na vysoké škole se sídlem v ČR nebo studovala na zahraniční vysoké škole, pokud je takové vzdělání v ČR uznáváno za rovnocenné vzdělání. Dále musí být osoba bezúhonná a plně způsobilá k právním úkonům. Musí vykonat alespoň tříletou exekutorskou praxi a složit exekutorské zkoušky. Poté je na řadě složení exekutorského slibu a jmenování ministrem spravedlnosti do exekutorského řádu. Nakonec uzavře smlouvu o pojištění odpovědnosti za škodu. Dohled nad exekutory vykonává Ministerstvo spravedlnosti a Exekutorská komora.

Exekutor je vázán právním řádem a rozhodnutími soudů vydanými v exekučním řízení či řízení o výkonu rozhodnutí a stavovskými předpisy Komory. Vykonává svou činnost jako svobodné povolání a je podnikatelem, který vede exekutorský úřad, kde zaměstnává exekutorské koncipienty a kandidáty a jiné zaměstnance. Za škodu, kterou způsobil, odpovídá poškozenému samostatně.¹⁸

K výkonu své činnosti používá exekutor při své činnosti exekutorský průkaz, razítko a pečetidlo, které obsahují jméno, příjmení a titul exekutora, označení soudní exekutor, sídlo exekutora, státní znak České republiky. To vše vydá exekutorovi Komora. V případě ztráty nebo poškození se vydají exekutorovi nové a to na jeho náklady. Institut soudního exekutora je založen na principu, že jakákoliv činnost exekutora začíná tam, kde končí činnost soudu v nalézacím řízení.

Úřad exekutora zaniká ztrátou způsobilosti, a to smrtí, nebo prohlášením exekutora za mrtvého. Dále ztrátou občanství, a to např. nabytím cizího státního

¹⁸ KASÍKOVÁ, Martina a kol. *Zákon o soudních exekutorech a exekuční činnosti (exekuční řád): komentář*. 1. vyd. v Praze: C.H. Beck, 2007, Beckova edice komentované zákony. s. 2 ISBN 978-807-1795-827

občanství nebo je ze své funkce odvolán ministrem na návrh Komory. Také zaniká uložením trestu zákazu činnosti, nebo odsouzením k nepodmíněnému trestu odnětí svobody a podá-li exekutor návrh na ukončení výkonu.¹⁹

Exekutor dále může v rámci své činnosti poskytovat právní pomoc oprávněnému nebo povinnému po vydání exekučního titulu, sepisovat listiny a vykonávat jinou činnost, stanoví-li tak zákon.²⁰ Dále může v souvislosti s exekučním řízením uschovávat peníze, listiny a jiné movité věci, doručovat písemnosti soudu a vykonávat činnost soudního vykonavatele podle zvláštního právního předpisu, provést dražbu movité či nemovité věci na návrh vlastníka.

Novela exekučního řádu účinná od 1. ledna 2013 zakazuje provádět exekutorské zápisy samotnými exekutory, ty mohou nově moci sepisovat jen notáři. Dále nemůžou od ledna exekutoři ukládat vymožené peníze na osobní účty, ale pouze na zvláštní účty, nad kterými bude mít kontrolu Ministerstvo spravedlnosti ČR.²¹

Jedna ze změn se týká i zneužívání pojmu „exekuce“. Do exekučního řádu přibyl nový paragraf, který zní: *„Exekutor je povinen při výkonu exekuční a další činnosti používat označení „soudní exekutor“. Označení „soudní exekutor“ nebo „exekutorský úřad“, od nich odvozené tvary slov, ani označení způsobilé vyvolat nebezpečí záměny s uvedenými označeními, není oprávněna používat jiná osoba. Ten, kdo neprovádí na základě zákona nucený výkon exekučních titulů, není oprávněn označovat svoji činnost jako „výkon rozhodnutí“, „exekuci“ nebo „exekuční činnost“, tvary slov od nich odvozené, ani označení způsobilé přivodit nebezpečí záměny s uvedenými označeními.“*²²

Exekutorská komora ČR

Komora je orgánem samosprávy exekutorů, která byla zřízena 1.5.2001 a je právnickou osobou. Je to stavovská organizace zaštiťující všechny exekutory. Stát na Komoru přenesl výkon státní správy, a ta plní povinnosti uložené exekučním řádem. Hlavní činností Komory je výběr exekutorů, vedení evidence jejich stavu, návrhy

¹⁹ KASÍKOVÁ, Martina a kol. *Zákon o soudních exekutorech a exekuční činnosti (exekuční řád): komentář*. 1. vyd. V Praze: C.H. Beck, 2007, Beckova edice komentované zákony. s. 34 ISBN 978-807-1795-827.

²⁰ SCHELLEOVÁ, Ilona a Roman LAMKA. *Exekuce v zrcadle právních předpisů III*. 1. vyd. Ostrava: KeyPublishing, 2007, Právo (KeyPublishing). s. 25 ISBN 978-808-7071-380

²¹ Převzato z portálu, www.pujcky-investor.cz/exekuce-drazby/exekuce-2013. [online]. [cit. 2013-02-21]

²² Převzato z portálu Exekutorské komory ČR, <http://ekcr.cz/1/nejcastejsi-dotazy/272-falesni-exekutori?w=> [online]. [cit. 2013-03-29]

na odvolání exekutorů, dohled nad činností exekutorů, vydávání stavovských přepisů, kterými stanovuje podrobnější pravidla výkonu exekutorských úřadů. Příjmy Komory tvoří členské příspěvky, dary a jiné příjmy. Členské příspěvky jsou exekutoři povinni platit ve výši stanovené sněmem exekutorů. Mezi orgány Komory patří: sněm, prezidium, prezident, revizní komise, kárná komise, zkušební komise. Nejvyšším orgánem je sněm, který volí další orgány Komory.²³

2.4. Průběh exekučního řízení

Jde o zákonem stanovený postup oprávněných orgánů při výkonu rozhodnutí. Mezi hlavní části průběhu exekučního řízení patří zejména nařízení výkonu rozhodnutí, odklad nebo zastavení exekuce a náklady řízení.

2.4.1. Nařízení exekuce

Dříve se návrh podával u příslušného soudu, kterým je okresní soud místně příslušný podle § 252 občanského soudního řádu. Exekuční řízení bylo v takovém případě zahájeno, pokud návrh (i vadný) došel k soudu. Nově od 1.ledna 2013 je návrh nutno zasílat rovnou exekutorovi, a to podle § 35 odst. 2 exekučního řádu. Exekutor požádá exekuční soud o pověření provedením exekuce. Soudu zůstala hlavně pravomoc vykonávat rozhodnutí, která se týkají nezletilých dětí, v případě, že nejde o exekuční titul, který lze vykonat podle správního nebo daňového řádu nebo je-li podán návrh na vyklizení bytu nebo místnosti se zajištěním bytové náhrady, dále vykázání ze společného obydlí nebo jde-li o cizí rozhodnutí. V případě podání návrhu na výkon rozhodnutí v jiné věci, soud návrh odmítne.²⁴ Oprávněný je povinen uvést, jakým způsobem má být exekuce provedena, pokud to neplyne z povahy věci.

V návrhu musí být označen exekutor, který má být pověřen, musí být jasné, kdo výkon rozhodnutí činí, které věci se to týká, přesné označení exekučního titulu, kdo

²³ KASÍKOVÁ, Martina a kol. *Zákon o soudních exekutorech a exekuční činnosti (exekuční řád): komentář*. 1. vyd. v Praze: C.H. Beck, 2007, Beckova edice komentované zákony. s. 15-16 ISBN 978-807-1795-827

²⁴ § 251 odst. 2 občanského soudního řádu (podle stavu k 1.1.2013)

ho vydal, datum vydání a číslo jednací a musí být uvedena povinnost, která má být splněna.²⁵

Základní podmínkou je exekuční titul, který ukládá povinnému povinnost k plnění.

Nařízení exekuce se vztahuje na veškerý majetek, který podle zákonné úpravy tvoří společné jmění manželů. Považuje se i ten majetek, který do společného jmění manželů nepatří jen proto, že byl smlouvou zúžen. Lze postihnout i majetek, který vznikl za trvání manželství jen jednomu z manželů.

Rozhodnutí vydané exekutorem se nazývá exekuční příkaz. Exekutor poté, co byla exekuce zapsána do rejstříku zahájených exekucí, posoudí, jakým způsobem bude exekuce provedena. Exekutor je povinen zvolit takový způsob, který není zřejmě nevhodný k poměrům povinného.²⁶

Mezi náležitosti exekučního příkazu patří číslo jednací, výrazné označení druhu rozhodnutí. V příkazu se tedy podle ustanovení v zákoně uvede: exekuční soud; exekutor, který vede řízení; exekuční titul a orgán, který jej vydal; označení účastníků; označení povinnosti. Výrok exekučního příkazu určuje způsob provedení a toto rozhodnutí záleží na exekutorovi samotném. V závěru je uveden den a místo vydání, jméno, funkce a podpis. Dále by měl obsahovat poučení o odvolání.²⁷

2.4.2. Ochrana povinného a třetích osob

Je jednou z hlavních zásad v exekučním řízení. Lze nařídit exekuci jen v takovém rozsahu, jaký stačí k uspokojení oprávněného. Zákon umožňuje, aby oprávněný navrhl více způsobů exekuce, ale zároveň chrání povinného tím, že výslovně stanoví, že exekuci několika způsoby lze nařídit jen tehdy, jestliže k uspokojení nestačí pouze jeden. Dále nesmí provádět zřejmě nevhodně, protože tím se neuspokojuje oprávněný, ale poškozuje povinný. Cílem exekuce je uspokojit práva oprávněného. Zákon zakazuje, aby se exekucí ohrozila nebo porušila životní úroveň povinného.

²⁵ KASÍKOVÁ, Martina a kol. *Zákon o soudních exekutorech a exekuční činnosti (exekuční řád): komentář*. 1. vyd. v Praze: C.H. Beck, 2007, 672 s. Beckova edice komentované zákony. s. 89 ISBN 978-807-1795-827

²⁶ § 47 exekučního řádu

²⁷ KASÍKOVÁ, Martina a kol. *Zákon o soudních exekutorech a exekuční činnosti (exekuční řád): komentář*. 1. vyd. v Praze: C.H. Beck, 2007, 672 s. Beckova edice komentované zákony. s. 177 ISBN 978-807-1795-827

Některé způsoby exekuce předpokládají, že se dotknou také práv třetích osob. Příkladem je vyklizení, které se provede i těm, kteří s povinným bydlí.²⁸

2.4.3. Odklad exekuce

Exekuce může být zahájena bez slyšení povinného, může v některých případech dojít ke zbytečnému poškozování povinného nebo třetí osoby. V takových případech dává zákon soudu možnost exekuci odložit, tzn. nepokračovat dále v exekuci.

Zákon rozeznává dva typy odkladu, a to odklad pro poměry povinného a odklad z důvodu očekávaného zastavení výkonu.²⁹ Exekuce se odloží jen na návrh povinného, jestliže se bez svého zavinění ocitl přechodně ve stavu, ve kterém by výkon rozhodnutí měl na něho i na jeho rodinu nepříznivé následky. Exekuce se odloží i bez návrhu povinného, a to v případě, lze-li očekávat, že výkon rozhodnutí bude zastaven podle § 268 občanského soudního řádu.

Návrhu povinného lze vyhovět jen v případě splnění čtyř podmínek. První podmínkou je, že se povinný ocitl v takovém postavení, že by neprodlené provedení exekuce mohlo mít pro něj nebo pro příslušníky jeho rodiny nepříznivé následky. Musí platit, že toto postavení si povinný sám nezavinil. Musí být prokázána přechodná trvalost a oprávněný nesmí být povolením odkladu vážně poškozen.³⁰

2.4.4. Zastavení exekuce

Občanský soudní řád obsahuje úpravu obecných důvodů pro zastavení v § 268 odst.1 písm. a) až h). Touto fází řízení končí. Zastavení výkonu rozhodnutí ukončuje řízení dříve, než by byla vymožena povinnost. O zastavení se rozhoduje na návrh i bez návrhu.³¹ K zastavení může dojít v průběhu celého řízení.

Soud zastaví exekuci i poté, co pohledávka s příslušenstvím a náklady exekuce byly vymoženy, jestliže se podkladové rozhodnutí nestalo vykonatelným. Zastavit výkon rozhodnutí je namístě zejména tehdy, pokud je rozhodnutí způsobilé

²⁸ SCHELLEOVÁ, Ilona. *Exekuční řízení*. Vyd. 1. Praha: Eurolex Bohemia, 2005, s. 77-81 ISBN 80-868-6146-5

²⁹ TRIPES, Antonín. *Exekuce v soudní praxi*. Praha: C.H. Beck, 2006, s. 147 ISBN 80-717-9489-9

³⁰ SCHELLEOVÁ, Ilona. *Exekuční řízení*. Vyd. 1. Praha: Eurolex Bohemia, 2005, s. 85 ISBN 80-868-6146-5

³¹ BUREŠ, Jaroslav. *Občanský soudní řád: komentář*. 7. vyd. Praha: C. H. Beck, 2006, s. 1461 ISBN 80-7179-378-72

vykonatelnosti nabyt, ale dosud se tak nestalo např. z důvodu, že nebylo doručeno těm, kterým

se doručit musí, nebo proto, že sice doručeno bylo, ale neuplynula lhůta k plnění.³²

Vymožení pohledávky, jejího příslušenství a nákladů exekuce má za následek zánik exekuce jako celku jen tehdy, byla-li prováděna na základě exekučního příkazu jen jedním způsobem. Vydal-li exekutor více exekučních příkazů postihujících různé majetkové hodnoty, tzn. prováděl-li exekuci více způsoby, pak v části odpovídající způsobům, v jejichž rámci k vymožení pohledávky, jejího příslušenství a nákladů exekuce nedošlo, je třeba exekuci zastavit.³³

2.4.5. Skončení exekuce

Exekuční řízení může skončit uspokojením oprávněného, zastavením exekuce nebo bezvýsledností – marností exekuce. Nejčastějším způsobem je uspokojení oprávněného.

Pokud exekuční řízení nemůže vést k uspokojení oprávněného, jedná se o exekuci bezvýslednou.³⁴

2.4.6. Náklady řízení

Soudními poplatky se zabývá zákon č. 549/1991 Sb., o soudních poplatcích. Sazby poplatků za řízení jsou stanoveny pevnou částkou nebo procentem ze základu poplatku. Sazby poplatků za úkony jsou stanoveny pevnou částkou. Sazby poplatků jsou uvedeny v sazebníku, který je přílohou k zákonu.

Za návrh na zahájení občanského soudního řízení, jehož předmětem je peněžité plnění do částky 20.000 Kč, činí poplatek 1.000 Kč. V částce vyšší než 20.000 Kč a nižší než 40.000.000 Kč dělá poplatek 5% z té částky. Za návrh na zahájení občanského soudního řízení, jehož předmětem není peněžité plnění, činí soudní poplatek za každou nemovitost 5.000 Kč, za každý podnik nebo organizační složku 15.000 Kč a v ostatních případech 2.000 Kč.

³² Rozhodnutí Nejvyššího soudu ČR, spis. zn.: 20 Cdo 2706/2007, www.nsoud.cz

³³ Rozhodnutí Nejvyššího soudu ČR, spis. zn.: 20 Cdo 3516/2006, www.nsoud.cz

³⁴ SCHELLEOVÁ, Ilona. *Exekuční řízení*. Vyd. 1. Praha: Eurolex Bohemia, 2005, s. 96-97 ISBN 80-868-6146-5

§ 90 odst. 1 exekučního řádu pokládá za náklady exekuce: odměnu exekutora, náhradu hotových výdajů, náhradu za ztrátu času při vedení exekuce, náhradu za doručení písemností, a je-li exekutor plátcem daně z přidané hodnoty, rovněž příslušná daň.

Exekutor a oprávněný mohou uzavřít písemnou smlouvu o vedení exekuce, v níž mohou sjednat smluvní odměnu.³⁵ Tato odměna však není součástí nákladů, proto ji hradí oprávněný.

Podrobnosti o odměně jsou stanoveny ve vyhlášce Ministerstva spravedlnosti č. 330/2001 Sb., o odměnách a náhradách soudního exekutora, o odměně a náhradě hotových výdajů správce podniku a o podmínkách pojištění odpovědnosti za škody způsobené exekutorem.³⁶

Odměna za exekuci ukládající zaplacení peněžité částky činí do základu 3.000.000 Kč 15%, z přebývajících částky do základu 40.000.000 Kč 10%, dále do 50.000.000 Kč 5% a do 250.000.000 Kč 1%. Částka nad 250.000.000 Kč se do základu nezapočítává. Odměna podle § 6 odst.1 činí nejméně 3.000 Kč. Odměna za exekuci ukládající jinou povinnost než zaplacení peněžité částky: Odměna za exekuci vyklizením činí 10.000 Kč za každou vyklizenou nemovitost, stavbu, byt nebo místnost. Za exekuci odebráním věci činí za každou odebranou věc nebo soubor věcí 15 % z jejich hodnoty, nejméně však 2.000 Kč. Za exekuci rozdělením společné věci v případě, kdy společná věc má být rozdělena jinak než prodejem, činí 6 000 Kč za každou rozdělovanou věc a za každý vykonaný exekuční titul, který ukládá provedení prací a výkonů, je to 6.000 Kč.³⁷

2.5. Jednotlivé způsoby exekuce

Způsoby provedení soudní exekuce rozlišujeme podle toho, zda se vedou na peněžité či nepeněžité plnění. V případě soudních exekucí oprávněný, podávající návrh na výkon rozhodnutí, sám určí, jakým způsobem má být exekuce provedena.

³⁵ § 90 odst. 2 exekučního řádu

³⁶ Sazebník soudních poplatků platný od 1.9.2012

³⁷ Ustanovení Vyhlášky Ministerstva spravedlnosti č. 330/2001Sb.

2.5.1. Exekuce na peněžité plnění

Exekuce na peněžité plnění se vede na jednotlivé majetkové předměty povinného. Cílem je zpeněžení jednotlivých majetkových předmětů povinného a z výtěžku pak uspokojení oprávněného. Majetek povinného mohou tvořit pohledávky povinného, movité věci a nemovitosti. Za pohledávky se považuje právo na mzdu nebo jiné příjmy, jiné peněžité pohledávky a jiná majetková práva.³⁸

2.5.1.1. Srážky ze mzdy

Tento druh exekuce se vede na jednotlivé majetkové předměty povinného. Jde o jeden z nejvíce používaných způsobů exekuce, protože je u něj nejsnadnější dosáhnout uspokojení oprávněného. V tomto případě se postihuje výplata mzdy povinného. Je to vhodné k postupnému vymáhání jednorázově splatných pohledávek. Zaměstnavatel je povinen provést ze mzdy pracovníka srážky i bez souhlasu zaměstnance.

Předmětem exekuce prováděné srážkami ze mzdy je právo povinného na vyplacení mzdy. Zájem povinného musí být chráněn, a proto nelze postihnout celou mzdu, ale jen její část, aby nedošlo k ohrožení jeho existence nebo existence jeho rodiny. Srážky se provádí z čisté mzdy, tzn. že od mzdy je odečtena záloha na daň z příjmů fyzické osoby ze závislé činnosti, pojistné na sociální zabezpečení a příspěvek na státní politiku zaměstnanosti a pojistné na veřejné zdravotní pojištění.

V nařízení exekuce nařídí soud plátcí mzdy, aby prováděl srážky ze mzdy povinného. Nařízení exekuce se doručí oprávněnému, povinnému a plátcí mzdy. Plátce mzdy přestane provádět srážky, jakmile je pohledávka oprávněného uspokojena.

Na návrh může soud odložit provedení výkonu rozhodnutí, jestliže se povinný sám bez svého zavinění ocitl přechodně v takovém postavení, že pro něj byl okamžitý výkon nepříznivý.³⁹ V takovém případě neprovádí plátce mzdy srážky od dne, kdy mu bylo doručeno usnesení o povolení odkladu a do té doby, dokud mu nebude doručen příkaz o pokračování ve srážkách. I bez návrhu povinného může soud odložit provedení

³⁸ SCHELLEOVÁ, Ilona. *Exekuční řízení*. Vyd. 1. Praha: Eurolex Bohemia, 2005, s. 101 ISBN 80-868-6146-5

³⁹ § 266 odst. 1 občanského soudního řádu

exekuce v takové situaci, kdy lze očekávat, že výkon rozhodnutí bude zastaven.⁴⁰ Plátce provádí srážky dále, ale nevyplácí je oprávněnému, dokud nebude odklad výkonu zrušen. Zastaví-li soud exekuci, vyplatí srážky plátce mzdy zpět povinnému. Sraženou částku vyplatí plátce mzdy přímo oprávněnému.

Dojde-li po nařízení exekuce ke změně plátce mzdy, vztahuje se nařízení exekuce srážkami ze mzdy i na mzdu povinného u nového plátce. Pobírá-li povinný mzdu od několika plátců mzdy, vztahuje se nařízení exekuce na všechny jeho mzdy. Soud jednotlivě určí, jakou část základní částky nemají plátci mzdy srážet. V tomto případě plátci mzdy zasílají srážky vždy soudu, který pak prověří, zda celkově sražená částka nepřevyšuje pohledávku oprávněného. Pokud nepřevyšuje, vyplatí ji celou oprávněnému, pokud převyšuje, vyplatí jen tu částku, na kterou má nárok a zbytek vrátí povinnému.⁴¹

2.5.1.2. Příkázání pohledávky

Podstatou tohoto způsobu exekuce na peněžitě plnění je postižení pohledávky, kterou má povinný vůči třetí osobě. Jde o peněžitý nárok povinného vůči jeho dlužníkovi, který je jiný než nárok na mzdu či na jiné příjmy. Zákon označuje třetí osobu jako dlužníka povinného. Nařízením exekuce dává možnost oprávněnému, aby za určitých podmínek vstoupil do věřitelských oprávnění povinného, nejde ale o postoupení pohledávky.

Rozlišujeme tyto typy podle toho, jaký peněžní nárok povinného má být postižen.⁴²

Příkázání pohledávky z účtu u peněžního ústavu

To lze nařídit ohledně pohledávky povinného z běžného, vkladového či jiného účtu. Nařízením exekuce soud příkáže peněžnímu ústavu, aby z účtu povinného nevyplácel peněžní prostředky do výše vymáhané pohledávky. Soud o tomto uvědomí povinného, oprávněného a peněžní ústav. Povinný ztrácí právo vybrat peněžní prostředky z účtu a

⁴⁰ § 266 odst. 2 občanského soudního řádu

⁴¹ SCHELLEOVÁ, Ilona a Roman LAMKA. *Exekuce v zrcadle právních předpisů II*. 1. vyd. Ostrava: KeyPublishing, 2007, s. 15-16 Právo (KeyPublishing). ISBN 978-808-7071-373

⁴² SCHELLEOVÁ, Ilona a Roman LAMKA. *Exekuce v zrcadle právních předpisů II*. 1. vyd. Ostrava: KeyPublishing, 2007, s. 18-27 Právo (KeyPublishing). ISBN 978-808-7071-373

použit je k platbám nebo s nimi jinak nakládat. Exekuce se provede odepsáním vymáhané pohledávky z účtu a jejím vyplacením oprávněnému.

Přikázání jiné peněžité pohledávky

Exekuce postihuje pohledávku povinného do výše pohledávky oprávněného. Provede se zákazem výplaty pohledávky povinnému. Soud přikáže povinnému, aby se svou pohledávkou nakládal. Dlužníkovi povinného soud zakáže, aby potom, co mu bylo doručeno nařízení exekuce, pohledávku vyplatil povinnému. Soud uvědomí povinného, oprávněného a dlužníka povinného. Dlužník povinného vyplatí pohledávku oprávněnému. Dlužník se tímto zbavuje povinnosti vůči povinnému.

Postižení jiných majetkových práv

Jinými majetkovými právy se rozumějí ta majetková práva, která nejsou peněžitými pohledávkami, jsou převoditelná a nejsou ryze osobními právy. Základním právem oprávněného je žádat, aby povinný strpěl nucené vymožení práva oprávněného tím, že nebude svou pohledávkou disponovat během exekuce a že je povinen strpět, aby se oprávněný z jeho pohledávky uspokojil. Aby postižením nároku povinného na vydání věci vůči třetí osobě bylo umožněno věci povinného prodat a opatřit peněžité prostředky k uspokojení peněžitého nároku oprávněného.

Výkon rozhodnutí přikázáním jiné peněžité pohledávky lze ve prospěch oprávněné České republiky nařídit i v případě, že povinný má tuto pohledávku rovněž vůči České republice, jestliže povinnost ji splnit má jiná její organizační složka. Jiné chápání státu by plnění povinností, jež jsou jeho organizačním jednotkám podle zákona uloženy, nepřipustně omezovalo, a stavělo konkrétní jednotku do horšího postavení v situaci, kdy povinný má pohledávku za státem, než má-li ji za subjektem jiným.⁴³

2.5.1.3. Prodej movitých věcí a nemovitostí

Soud prodá movitou nebo nemovitou věc, která je ve vlastnictví povinného a z výtěžku prodeje uspokojí pohledávku oprávněného. Nemovitými věcmi jsou podle § 119 odst. 2 občanského zákoníku pozemky a stavby spojené se zemí pevným základem.

⁴³ Rozhodnutí Nejvyššího soudu ČR, spis. zn.: 20 Cdo 1680/2002, www.nsoud.cz

Exekuci podléhá i příslušenství nemovitosti, popřípadě i části staveb. Nemovitostmi jsou i byty.

Prodej movitých věcí

Soud povinnému zakáže, aby nakládal s věcmi, které vykonavatel sepíše. Usnesení o nařízení exekuce se povinnému doručí až při prováděném výkonu. Povinný umožní tomu, kdo výkon provádí, přístup na všechna místa, kde má své movité věci. Soud v bytě, nebo jinde u povinného, sepíše věci, které by mohly být prodány – především se sepisují věci, které může povinný postrádat. Sepsané věci se prodají v dražbě. Převyšuje-li výtěžek pohledávku, bude rozdíl vyplacen povinnému.

Prodej nemovitostí

Dražba nemovitých věcí se vztahuje na nemovitost i s jejími součástmi a příslušenstvím. Může být nařízena, jen když oprávněný označí nemovitost, jejíž prodej navrhuje.

Dražba

Zákon č. 26/2000 Sb., o veřejných dražbách upravuje dva možné typy, a to dražbu dobrovolnou a nedobrovolnou. Dobrovolná dražba je prováděná na návrh vlastníka věci. Nedobrovolná dražba je proti vůli vlastníka věci k uspokojení pohledávek.

2.5.1.4. Postižení podniku

Další způsob, jak se domoci uhrazení peněžité pohledávky. Lze nařídit pouze tehdy, označí-li oprávněný podnik, jehož prodej navrhuje a doloží, že je podnik majetkem povinného. Nařízení exekuce se vztahuje na věci, práva a jiné majetkové hodnoty, které slouží k provozování podniku. Mezi další způsoby této exekuce můžeme zařadit také prodej části podniku, prodej podílu spolumajitele podniku a prodej zástavy. U těchto způsobů se použijí ustanovení o exekuci prodejem podniku, nestanoví-li zákon jinak.⁴⁴

⁴⁴ SCHELLEOVÁ, Ilona a Roman LAMKA. *Exekuce v zrcadle právních předpisů II*. 1. vyd. Ostrava: KeyPublishing, 2007, s. 73-75 Právo (KeyPublishing). ISBN 978-808-7071-373

2.5.1.5. Správa nemovitosti

Jde o nový typ exekuce, který uvádí až zákon č. 396/2012 účinný od 1.ledna 2013. Dlužník si může exekuci splácet z pronájmu nemovitostí a může tím zamezit dražbě nemovitosti.

2.5.1.6. Pozastavení řídičského oprávnění

Nově získali exekutoři možnost odebrat neplatičům alimentů řídičský průkaz. Exekuční příkaz k pozastavení řídičského oprávnění povinného může exekutor vydat pouze tehdy, jestliže je v exekuci vymáhán nedoplatek výživného na nezletilé dítě.⁴⁵ Výjimku z tohoto pravidla by měli tvořit řídiči, kteří řídičský průkaz potřebují ke svému zaměstnání a získávají díky němu peníze na živobytí.

2.5.1.7. Zřízení exekutorského zástavního práva

Tento způsob exekuce patří také k novinkám novely exekučního řádu. Nevede sice k uspokojení věřitelů, ale dává věřiteli jistotu, že jeho právo v případě prodeje bude uspokojeno, a že jeho pohledávka nebude ohrožena, ani když povinný nemovitost prodá. Je-li to účelné, může exekutor na nemovitostech povinného zřídit k zajištění vymáhané pohledávky a nákladů oprávněného exekutorské zástavní právo.⁴⁶

2.5.1.8. Zřízení soudcovského zástavního práva

Občanský soudní řád upravuje způsob provedení výkonu zřízení soudcovského zástavního práva na nemovitostech. Tento způsob může být nařízen, jen když oprávněný označí nemovitost, k níž má být zřízeno zástavní právo a doloží, že patří povinnému. Výkon rozhodnutí má pouze funkci zajišťovací, proto na rozdíl od ostatních způsobů, nemůže být pohledávka uspokojena, ale jen zajištěna pro případ, že nebude splněna ani dodatečně.⁴⁷

⁴⁵ § 71a exekučního řádu

⁴⁶ § 69a exekučního řádu

⁴⁷ BUREŠ, Jaroslav. *Občanský soudní řád: komentář*. 7. vyd. Praha: C. H. Beck, 2006, s. 1682 ISBN 80-7179-378-71

2.5.2. Exekuce na nepeněžitě plnění

Exekuce na nepeněžitě plnění předpokládá jiný nárok, než na zaplacení peněžitě pohledávky.

2.5.2.1. Vyklizení

Jde především o vyklizení bytu nebo místnosti povinného. Soud rozlišuje dva typy výkonu rozhodnutí vyklizením, jsou to:

a) vyklizení bytu bez náhrady

Ukládá povinnému, aby vyklidil nemovitost, stavbu, byt nebo místnost, u nichž není třeba zajistit přiměřený náhradní byt, náhradní ubytování nebo přístřeší.⁴⁸ Soud nařídí exekuci a vyzoomí povinného, oprávněného a příslušný orgán obce nejméně pět dnů předem, kdy bude vyklizení provedeno a exekuci také provede. Pokud není přítomen vyklizení nikdo, kdo by mohl převzít věci nepodléhající zabavení, jsou na náklady povinného dány do úschovy obce. Takto se ale nepostupuje v případě, že jde o věc bezcennou, u té soud nařídí její zničení.⁴⁹

b) vyklizení bytu, za který je nutno zajistit bytovou náhradu

Soud nařídí exekuci, ale s dodatkem ve výrokové části, že o provedení exekuce rozhodne dodatečně, a to až po té, co bude pro povinného zajištěna náhrada. Povinný se může proti vyklizení do konkrétního náhradního bytu bránit námitkou, že zajištěná náhrada neodpovídá. Exekuce se provede přestěhováním povinného a všech, kteří s ním bydlí do náhradního bytu. Cílem je uvolnění určitého prostoru za tím účelem, aby jej mohl využívat oprávněný.⁵⁰

Z rozhodnutí Nejvyššího soudu ČR, spis. značky 20 Cdo 605/2001: „*Dovolatel uvádí, že náhradní byt nezajišťuje lidsky důstojné ubytování povinných a členů jejich domácnosti, a to s přihlédnutím ke zdravotním problémům, jimiž trpí. Nesouhlasí též s tím, že náhradní byt se nachází v jiné obci, a poukazují na to, že v důsledku přestěhování by došlo k podstatnému zhoršení sociální situace rodiny.*“ Náhradní byt je definován jako byt, který podle velikosti a vybavení zajišťuje lidsky důstojné ubytování

⁴⁸ § 340 občanského soudního řádu

⁴⁹ § 340 odst. 2 a § 341 odst. 3 a 4 občanského soudního řádu

⁵⁰ SCHELLEOVÁ, Ilona a Roman LAMKA. *Exekuce v zrcadle právních předpisů II*. 1. vyd. Ostrava: KeyPublishing, 2007, s. 93-94 Právo (KeyPublishing). ISBN 978-808-7071-373

nájemce a členů jeho domácnosti. Náhradní byt musí mít povahu bytu přiměřeného, tzn. bytu, který je podle místních podmínek zásadně rovnocenný bytu, který má být vyklizen. Zajištění náhradního bytu mimo obec, než je byt vyklizený, přichází v úvahu jen za splnění podmínek, které stanoví zákon a za dalšího předpokladu, že tak soud v nalézacím řízení výslovně rozhodl.⁵¹

2.5.2.2. Odebrání věci

Cílem je splnění závazku z vlastnického nebo závazkového práva. Předmětem mohou být pouze movité věci, které má povinný u sebe ve svém držení. Má-li věc u sebe někdo jiný, vyzve jej vykonavatel, aby věc oprávněnému vydal. Není-li ten, kdo má věc vydat, ochoten tak učinit, soud přikáže oprávněnému právo povinného na vydání věci. Nepodaří-li se odebrání věci, je výkon odebráním věci skončen. Nelze si vynutit od povinného, aby řekl, kde věc je.⁵²

2.5.2.3. Rozdělení společné věci

U tohoto způsobu výkonu rozhodnutí jde buď o prodej společné věci a rozdělení výtěžku nebo reálné rozdělení společné věci. Pokud exekuční titul stanoví, že bude exekuce provedena prodejem movité věci a rozdělením výtěžku, provede se exekuce způsobem předepsaným při výkonu rozhodnutí prodejem movité věci. Jedná-li se ale o nemovitost, uskutečňuje se prodej podle ustanoveních o prodeji nemovitosti. Výjimkou je, pokud je stanoveno, aby byla věc rozdělena jinak, než prodejem. To, jakým způsobem to bude, určí předseda senátu. Není to časté, protože je většinou nemožné provést výkon rozhodnutí jinak, než prodejem, týká se to spíše souborů věcí, které mohou být reálně rozděleny. U nemovitých věcí půjde o reálné rozdělení budov a pozemků.

⁵¹ Rozhodnutí Nejvyššího soudu ČR, spis. zn.: 20 Cdo 605/2001, www.nsoud.cz

⁵² BUREŠ, Jaroslav. *Občanský soudní řád: komentář*. 7. vyd. Praha: C. H. Beck, 2006, s. 1767 ISBN 80-7179-378-72

2.5.2.4. Provedení prací a výkonů

Předmětem jsou tituly ukládající povinnému buď plnění zastupitelné, nebo plnění nezastupitelné. Zastupitelné plnění je takové, které může být náhradně provedeno také jinou fyzickou či právnickou osobou, a které nevyžaduje osobní plnění povinného. Soud povolí oprávněnému, aby mu práci vykonal někdo jiný na náklady povinného.⁵³ Nezastupitelné plnění je takové, které může být učiněno jen povinným osobně a to tím, že se zpravidla zdrží nějakého jednání nebo strpí určité jednání oprávněného, nebo vykoná to, co za něj jiný vykonat nemůže.

⁵³ § 350 občanského soudního řádu

3. EXEKUCE SPRÁVNÍ

Hlavním cílem dobré správy je to, aby uložené povinnosti byly splněny řádně a včas. Nejsou-li, následuje státní donucení, které by mělo ke splnění vést.⁵⁴

Ve správní exekuci jde hlavně o postup správních orgánů, který vede ke splnění nějaké povinnosti povinného. Řízení ve správní exekuci je řízením samostatným.

Rozlišujeme exekuci na peněžité plnění a exekuci na nepeněžité plnění. Peněžité plnění, kdy jde o zaplacení určité peněžní částky, upravuje zákon č. 280/2004 Sb., daňový řád. Správní řád upravuje jen věcnou příslušnost správních orgánů. Nepeněžitým plnění se pak zabývá zákon č. 500/2004 Sb., správní řád.

3.1. Předpoklady exekuce

Aby bylo možné zahájit exekuční řízení, musí být splněny zákonem určité předpoklady, bez kterých nelze vynutit splnění povinnosti.

3.1.1. Procesní podmínky

U správní exekuce jsou jedním z předpokladů procesní podmínky. Jednou z podmínek je ta, že účastník řízení ve stanovené lhůtě nesplnil dobrovolně povinnost uloženou mu správním rozhodnutím nebo schváleným smírem. Další podmínkou je existence exekučního titulu, čímž může být buď vykonatelné rozhodnutí, nebo vykonatelný smír. Byl podán návrh nebo podnět na správní exekuci u příslušného správního orgánu.⁵⁵

3.1.2. Exekuční správní orgán

Exekučním správním orgánem je správní orgán, který je podle tohoto nebo zvláštního zákona oprávněn k exekuci.⁵⁶

Příslušností exekučního správního orgánu se zabývá § 106 a § 107 správního řádu. Exekučním správním orgánem vykonávajícím exekuci věcně příslušným k exekuci

⁵⁴ HENDRYCH, Dušan. *Správní právo: obecná část*. 7. vyd. Praha: C.H. Beck, s. 421 ISBN 978-807-4000-492

⁵⁵ HORZINKOVÁ, Eva a Vladimír NOVOTNÝ. *Správní právo procesní*. 2., aktualiz. vyd., v nakl. Leges vyd. 1. Praha: Leges, 2008, s. 239 ISBN 978-808-7212-011

⁵⁶ § 103 odst. 2 správního řádu

na peněžité plnění je správce daně. S ustanoveními ze správního řádu souvisí zákon o obcích a zákon o krajích upravující příslušnost obcí. Orgány obce nebo kraje samy vykonávají správní rozhodnutí, pokud není podán návrh na soudní výkon rozhodnutí. Obec a kraj vybírá a vymáhá pokuty. Dalším zákonem upravujícím věcnou příslušnost je zákon č. 185/2004 Sb., o Celní správě České republiky, který označuje jako správce daně, tedy orgán příslušný k vymáhání peněžité pohledávky, celní úřad. Ten vykonává správu placení peněžitých plnění, která jsou příjmem státního rozpočtu, státních fondů nebo rozpočtů územních samosprávných celků.⁵⁷ V případě exekuce na nepeněžité plnění neexistuje exekuční orgán s obecnou působností, exekučním správním orgánem je správní orgán, který vydal rozhodnutí v prvním stupni nebo který schválil smír, pokud je současně orgánem moci výkonné.⁵⁸

3.2. Exekuční titul

Exekuční titul je materiální podmínkou exekuce, která je společná pro všechny druhy exekucí, ať už se jedná o exekuci soudní nebo správní. Podstatou je nucený výkon rozhodnutí.

Je to listina vydaná k tomu oprávněným orgánem, která má předepsanou formu, v níž se ukládá určité osobě povinnost něco v určité době plnit.⁵⁹

Exekučním titulem je podle § 104 správního řádu:

- a) vykonatelné rozhodnutí
- b) vykonatelný smír

Podmínkou, aby se rozhodnutí nebo smír mohly stát exekučním titulem je vykonatelnost. Rozhodnutí ukládající povinnost k plnění je vykonatelné, je-li v právní moci a jestliže uplynula lhůta k plnění.⁶⁰ Ve sporném řízení mohou účastníci uzavřít smír, který podléhá schválení správního orgánu.⁶¹ Uplatněním exekučního titulu rozumíme možnost domáhat se u příslušného exekučního správního orgánu nuceného výkonu povinnosti. Exekuční titul může uplatnit správní orgán, který vydal rozhodnutí v prvním stupni nebo který schválil smír a rovněž tak osoba, již z něj vyplývá nějaké

⁵⁷ VEDRAL, Josef. *Správnířád: komentář*. 2. aktualiz. a rozš. vyd. Praha: Ivana Hexnerová - Bova Polygon, 2012, s. 896 ISBN 978-807-2731-664

⁵⁸ VEDRAL, Josef. *Správnířád: komentář*. 2. aktualiz. a rozš. vyd. Praha: Ivana Hexnerová - Bova Polygon, 2012, s. 897 ISBN 978-807-2731-664

⁵⁹ SCHELLEOVÁ, Ilona. *Exekuční řízení*. Vyd. 1. Praha: Eurolex Bohemia, 2005, s. 50 ISBN 80-868-6146-5

⁶⁰ § 74 správního řádu

⁶¹ § 141 odst. 8 správního řádu

právo vůči povinnému. Správní orgán je garantem ochrany veřejného zájmu, je povinen, aby vyplývající povinnosti vymáhaly odpovídajícím způsobem. Není proto na volné úvaze, zda budou zahájeny iniciovat nebo ne. Osoba oprávněná z exekučního titulu – záleží do značné míry na ní, zda a kdy bude výkon iniciovat. Správní orgán i oprávněná osoba mohou požádat soud nebo soudního exekutora.⁶²

3.3. Průběh exekučního řízení

Exekuce představuje určitý postup, který vede k vymožení dobrovolně nesplněné povinnosti. Tento postup je veden exekučním správním orgánem příslušným k provedení exekuce. Hlavními částmi průběhu exekučního řízení, kterými se zabývám, je nařízení exekuce, odložení a zastavení exekuce.

3.3.1. Exekuční výzva

Výzvou se rozumí poslední pokus dobrovolného splnění. Správní orgán určí náhradní lhůtu, ve které může povinný ještě dobrovolně splnit povinnost. K nařízení exekuční výzvou dochází zpravidla ještě před samotnou exekucí. Tento způsob je možný zvolit pouze tehdy, nehrozí-li nějaké nebezpečí, že účel exekuce bude zmařen. Je tedy na uvážení správního orgánu, zda tohoto prostředku použije či nikoliv.⁶³ Exekuční výzva má formu usnesení, které musí obsahovat obecné a formální náležitosti. Měla by obsahovat označení správního orgánu, údaje o tom, o jaké rozhodnutí se jedná, číslo jednací a datum vyhotovení. U nepeněžitých plnění musí obsahovat vymezení nepeněžitě povinnosti a údaj o původní lhůtě. Zákon neurčuje pravidla pro určování náhradní lhůty, závisí to na úvaze exekučního správního orgánu.⁶⁴ Výzva se vydává v písemné podobě a oznamuje se všem účastníkům řízení. Z ustanovení § 118 odst. 2 správního řádu vyplývá, že účastníkem se rozumí pouze povinný. Proti exekuční výzvě nepřipouští zákon odvolání, pouze podání námítky.

⁶² VEDRAL, Josef. *Správnířád: komentář*. 2. aktualiz. a rozš. vyd. Praha: Ivana Hexnerová - Bova Polygon, 2012, s. 900 ISBN 978-807-2731-664

⁶³ JEMELKA, Luboš. *Správní řád: komentář*. 2. vyd. Praha: C.H.Beck, 2009, s. 400 ISBN 978-807-4001-574

⁶⁴ VEDRAL, Josef. *Správnířád: komentář*. 2. aktualiz. a rozš. vyd. Praha: Ivana Hexnerová - Bova Polygon, 2012, s. 918-922 ISBN 978-807-2731-664

3.3.2. Nařízení exekuce

Rozhodne-li se správní orgán pro exekuci, dojde k nařízení exekuce, a to vydáním exekučního příkazu.

Ustanovení § 108 odst. 4 správního řádu upravuje lhůty, v nichž lze exekuci nařídit a nařízenou exekuci provádět. Exekuci může exekuční správní orgán nařídit nejpozději do pěti let poté, co měla být povinnost vyplývající z exekučního titulu dobrovolně splněna. Provádět exekuci může exekuční správní orgán nejpozději do 10 let poté, co měla být povinnost dobrovolně splněna. Skutečnost, že po nařízení exekuce uplynula uvedená desetiletá lhůta, v níž je možné exekuci provádět, je důvodem zastavení exekuce, podle něhož exekuční správní orgán prováděnou exekuci zastaví, jestliže po nařízení exekuce zaniklo právo provádět exekuci. Obě uvedené lhůty jsou lhůtami prekluzivními, nelze je tedy prodloužit.⁶⁵ V případě prekluze právo zaniká bez dalšího uplynutím doby nebo jeho neuplatněním.

Nařízení exekuce se provádí buď na návrh účastníka řízení nebo z moci úřední, tedy na podnět správního orgánu. Návrh účastníka řízení musí obsahovat všechny náležitosti a formu.⁶⁶

Dnem zahájení je den, kdy byla žádost o exekuci doručena správnímu orgánu nebo den, kdy správní orgán zahájil z moci úřední. Účastníky řízení jsou osoby, kterým je uložena povinnost a další osoby, kterým z exekučního příkazu vyplývají práva a povinnosti. Je vyloučeno prominutí zmeškání lhůty, obnova řízení nebo vydání nového rozhodnutí v exekučním řízení.

Exekuci provádí úředně ověřená osoba, která se prokazuje písemným pověřením.⁶⁷

3.3.3. Exekuční příkaz

Exekuční příkaz má formu usnesení, musí být srozumitelný, jednoznačný, musí v něm být uvedeno čeho se týká, jaké věci mají být postiženy a způsob provedení exekuce. Kromě náležitostí v ustanovení § 68 správního řádu musí exekuční příkaz obsahovat také náležitosti podle § 111 správního řádu, a to označení exekučního titulu,

⁶⁵ JEMELKA, Luboš. *Správní řád: komentář*. 2. vyd. Praha: C.H. Beck, 2009, s. 399 ISBN 978-807-4001-574

⁶⁶ GROSSOVÁ, Marie. *Exekuce na peněžitě plnění v současné právní praxi*. Praha: Linde, 2002, s. 95 ISBN 80-720-1322-X

⁶⁷ HORZINKOVÁ, Eva a Vladimír NOVOTNÝ. *Správní právo procesní*. 2., aktualiz. vyd., v nakl. Leges vyd. 1. Praha: Leges, 2008, s. 250 ISBN 978-808-7212-011

vymezení nepeněžitě povinnosti, způsob provedení exekuce, věci a práva, které mají být postiženy a další údaje, pokud je to k exekuci potřebné. Správní řád výslovně vylučuje opravný prostředek proti exekučnímu příkazu, jsou přípustné pouze námitky jako forma opravného prostředku.

3.3.4. Odložení a přerušení exekuce

Exekuční správní orgán může k takovému rozhodnutí dojít, jsou-li známé závažné důvody, které výkonu zabraňují. Může tak učinit podle vlastního uvážení, z podnětu jiné osoby, na návrh účastníka řízení, nebo na návrh povinného účastníka řízení.

Hlavním cílem odkladu exekuce je ochrana povinného před nepříznivými následky, které by mohlo způsobit okamžité provedení výkonu rozhodnutí. Povolení o odkladu stanovuje podmínky, kterými jsou: doba posečkání, určení konečného termínu platby a upozornění, že celou dobu odložení bude vybírán úrok z odložené částky ve výši sazby stanovené ČNB.⁶⁸

Zvláštním typem odložení exekuce může být možnost placení pokuty ve splátkách. To může exekuční správní orgán na žádost dlužníka povolit kvůli závažným důvodům. Exekuční správní orgán musí určit dobu splácení, výši splátek a také úrok, jaký bude povinný platit.

Správní orgán také může zcela nebo z části prominout nedoplatek, pokud by jeho vymáhání způsobilo vážné ohrožení výživy dlužníka a osob odkázaných na jeho výživu.⁶⁹

3.3.5. Zastavení exekuce

Správní řád taxativně stanovuje důvody, kdy se musí exekuce zastavit. Úvaha správního orgánu se omezuje na zjištění toho, zda je naplněn některý z důvodů. Když nastane, nemá orgán na výběr nic jiného, než zastavit řízení. Zákon nevylučuje, aby byla exekuce znovu nařízena, a to v případě, pokud o zastavení požádal ten, na jehož žádost byla exekuce nařízena, nebo v případě, že průběh ukazuje, že by jeho

⁶⁸ HORZINKOVÁ, Eva a Vladimír NOVOTNÝ. *Správní právo procesní*. 2., aktualiz. vyd., v nakl. Leges vyd. 1. Praha: Leges, 2008, s. 252 ISBN 978-808-7212-011

⁶⁹ GROSSOVÁ, Marie. *Exekuce na peněžitě plnění v současné právní praxi*. Praha: Linde, 2002, s. 99 ISBN 80-720-1322-X

pokračování bylo spojeno s obtížemi. Nelze ani vyloučit, že by následně došlo k tomu, že nebyl k zastavení důvod, v takovém případě by došlo k nařízení exekuce znovu. Proti usnesení se nelze odvolat. Jedním z důvodů k zastavení je zánik vymáhané povinnosti, která je předmětem exekuce. Dalším důvodem je, že zaniklo právo exekuci provádět nebo byl zrušen exekuční titul. Exekuci lze také zastavit z důvodu neexistující povinnosti, která má být splněna. Exekuce se zastaví rovněž tehdy, vyplynul-li jiný důvod, pro který exekuci nelze provést.⁷⁰ Exekuční správní orgán může exekuci zastavit buď z moci úřední nebo na žádost. Žádost může podat oprávněný. V takovém případě exekuční správní orgán exekuci zastaví a nezkoumá důvody jejího zastavení.

3.3.6. Náklady exekučního řízení

Exekuční náklady hradí povinný, pokud exekuce nebyla zastavena z důvodů nepřipustnosti exekuce, tzn. v případě, že exekuce byla nařízena k vymožení neexistující povinnosti nebo před nařízením exekuce existoval důvod, pro který exekuci nebylo možné nařídit. Pokud byla exekuce zastavena na návrh toho, kdo podal žádost na nařízení exekuce, hradí exekuční náklady ten, kdo o zastavení požádal.

Náklady povinného tvoří paušální částka ve výši 2.000 Kč a náhrada hotových výdajů vzniklých při provádění exekuce.⁷¹ Dojde-li ke smrti povinného, odpovídá za náklady dědic, jde-li o nezletilého, tak jeho zákonný zástupce. Exekuční náklady vybírá a vymáhá exekuční správní orgán, který jejich náhradu uložil. Postupuje se podle daňového řádu.

3.3.7. Námitky

Námitkou se rozumí zvláštní forma řádného opravného prostředku proti úkonům exekučního správního orgánu. Uplatňují se za předpokladu, že se proti těm úkonům nelze odvolat a nebyly ještě vykonány. Uplatnit námitku může povinný nebo jiná osoba, které vyplývá určitá povinnost. Konkrétně podat námitku proti exekuční výzvě nebo exekučnímu příkazu. Jedná se o případy, kdy námitka směřuje proti usnesení, jímž byla exekuce odložena, přerušena nebo zastavena.

⁷⁰ VEDRAL, Josef. *Správnířád: komentář*. 2. aktualiz. a rozš. vyd. Praha: Ivana Hexnerová - Bova Polygon, 2012, s. 937-941 ISBN 978-807-2731-664

⁷¹ § 116 správního řádu

3.4. Jednotlivé způsoby exekuce

U správní exekuce na peněžitě plnění se správní řád omezuje pouze na věcnou příslušnost, dále se postupuje podle daňového řádu.

Správní exekuce na nepeněžitá plnění upravuje výhradně správní řád. Jde o exekuce k vymožení nepeněžitě povinnosti. Lze ji nařídit a provést podle správního řádu těmito způsoby:⁷²

- a) náhradním výkonem
- b) přímým vynucením
- c) ukládáním donucovacích pokut

Zda použít náhradní výkon nebo přímé vynucení záleží na tom, zda jde o plnění zastupitelné nebo nezastupitelné.

3.4.1. Náhradní výkon

Tento způsob exekuce je upraven v § 119 správního řádu a je možný pouze tehdy, jedná-li se o zastupitelné plnění. To znamená, že splněná povinnost nemusí být splněna výhradně povinným. Nařízený výkon nebo činnost může splnit úplně jiná osoba. V exekučním příkazu se musí přesně uvést, kdo náhradní výkon provede a o jaký výkon nebo činnost vlastně jde.

Práce nebo výkony se provádí na náklady a nebezpečí povinného.⁷³

3.4.2. Přímé vynucení

Konkrétní způsoby provedení exekuce přímým vynucením jsou stanoveny v § 120 správního řádu. Mohly by být použity i jiné způsoby, které by však musely být vhodné a přiměřené okolnostem.⁷⁴

⁷² § 112 správního řádu

⁷³ § 119 správního řádu

⁷⁴ JEMELKA, Luboš. Správní řád: komentář. 2. vyd. Praha: C.H.Beck, 2009, s. 420 ISBN 978-807-4001-574

3.4.2.1. Vyklizení

Už z prvního dojmu je jasné, že se jedná o značné zasažení do práv dotyčných osob. Může jít o vyklizení stavby, bytu nebo třeba jen místnosti. O vyklizení musí určitý správní orgán povinnou osobu informovat a to nejméně 5 dnů předem. Zvláštním případem při vyklizení je např. takový stav objektu, při kterém hrozí zhroucení stavby a dochází k možnému ohrožení života. Pak se neuplatňuje pětidenní lhůta pro doručení oznámení, ale povinný se o tom dozví až při samotné exekuci. Dojde-li k vyklizení celého objektu, musí být vyrozuměna i obec a jsou přizvány nestranné osoby. Ty se nestávají účastníkem řízení, ale pouze dohlížejí na řádný průběh exekuce. I přesto je jejich přizvání nezbytné. Jde většinou o úředníka obecního úřadu dané obce, policisty nebo občana dané obce.

Problematiku vyklizení upravuje také stavební zákon č. 183/2006 Sb. v § 140: *„Jestliže jsou závadami na stavbě bezprostředně ohroženy životy nebo zdraví osob či zvířat, anebo má být nařízeno neodkladné odstranění stavby nebo nutné zabezpečovací práce, stavební úřad nařídí všem osobám, které se ve stavbě zdržují, aby ji neprodleně vyklidily. Podle okolností též nařídí, aby ze stavby byla vyvedena zvířata.“*

Může dojít k situacím, kdy bude vyklizení nepřipustné. Přerušování exekuce může nastat, pokud by byl zdravotní stav povinného provedením výkonu ohrožen.

Bytová náhrada

Dále může být exekuce přerušena v případě, že se jedná o vyklizení místností sloužících k bydlení a není zajištěna bytová náhrada. Nájemce, který má právo na bytovou náhradu se nemusí vystěhovat, dokud mu nebude zajištěna. Pokud se zajištění bytové náhrady neprokáže, exekuce by neměla být nařízena. Posuzuje se, zda byla zajištěna taková náhrada, která odpovídá exekučnímu titulu a ne požadavku povinného. V případě, že náhrada neodpovídá povinnosti uložené v exekučním titulu, neměla by exekuce být nařízena, a nebo se povinný musí bránit odvoláním proti nařízení exekuce. Exekuce by neměla být nařízena např. v případě, kdy exekuční titul ukládá zajištění přiměřeného náhradního bytu za byt 4+1 a oprávněný zajistil povinnému pouze garsoniéro. Pokud ale exekuční titul ukládá pouze zajištění přístřeší, nemůže se již povinný v exekučním řízení domáhat jiné bytové náhrady. Je možné požádat o zajištění bytové náhrady obec, na jejímž území je byt, který má být vyklizen. Zajištění bytové náhrady pak spadá do samostatné působnosti této obce. V případě je-li

stavba ve stavu, který ohrožuje zdraví nebo život osob, bude vyklizení provedeno vždy.⁷⁵

K samotné exekuci dojde tak, že pověřená úřední osoba z vyklizeného objektu odstraní všechny movité věci a vykáže povinného a všechny, kdo se v místě zdržují.

K vyklizení je možno přivolat další osoby. Takže vedle úřední osoby může výkon provádět např. Policie ČR, pokud hrozí nějaké nebezpečí spojené s vyklizením. Odebrané movité věci pak musí být odevzdány povinnému nebo zletilému příslušníku domácnosti. V případě, že není přítomen nikdo, komu by byl majetek předán, je majetek sepsán a dán do úschovy obci. Povinný má šestiměsíční lhůtu na vyzvednutí věci. Pokud tak neučiní, exekuční správní orgán věci prodá (dle občanského soudního řádu, popř. zákona o veřejných dražbách). Po prodeji je výtěžek nabídnut povinnému (po srážkách z úschovy a paušální částky nákladů prodeje). V případě, že povinný výtěžek nepřijme, stane se příjmem státního rozpočtu nebo rozpočtu územního samosprávního celku.⁷⁶

3.4.2.2. Odebrání movité věci

Exekuční správní orgán odebere věc tomu, kdo ji zrovna má a předá ji tomu, kdo ji má mít. Povinný je vyzván, aby věc dobrovolně vydal, pokud tak neučiní, vyzve oprávněná úřední osoba policistu nebo strážníka obecní policie, aby věc odňal. Doručuje se příkaz povinnému až při samotném odebrání věci a odebrání lze provést i bez přítomnosti povinného.⁷⁷

3.4.2.3. Osobní prohlídka bytu a jiných místností

Při odebrání movité věci má oprávněná úřední osoba možnost vstupovat na všechna místa, kde by se věc mohla nacházet. Správní řád také dává ověřené úřední osobě možnost učinit osobní prohlídku povinného a prohlídku bytu, jakož i skříní atd.⁷⁸

⁷⁵ Převzato z portálu, <http://www.clovekvpravu.cz/obcanske-soudni-rizeni-aktualizovano-k-11-2012-90/vykon-rozhodnuti-a-exekuce-124/exekuce-zpusoby-vykonu-512/vyklizeni-nemovitosti-555> [online]. [cit. 2013-03-29].

⁷⁶ JEMELKA, Luboš. Správní řád: komentář. 2. vyd. Praha: C.H.Beck, 2009, s. 428 ISBN 978-807-4001-574

⁷⁷ HORZINKOVÁ, Eva a Vladimír NOVOTNÝ. *Správní právo procesní*. 2., aktualiz. vyd., v nakl. Leges vyd. 1. Praha: Leges, 2008, s. 261 ISBN 978-808-7212-011

⁷⁸ § 126 odst. 2 správního řádu

3.4.2.4. Předvedení

Při provádění exekuce předvedením se exekuční příkaz doručuje orgánům, které mají předvedení provést.⁷⁹

Předvedení zajišťuje Policie České republiky na požádání správního orgánu a žádost nesmí odmítnout. Předvedení se provede v případě, že osoba, která byla předvolána se nedostavila, a to i bez náležité omluvy.

3.4.3. Uložení donucovacích pokut

Jestliže není možné nebo účelné provést exekuci výše uvedenými dvěma způsoby (náhradním výkonem nebo přímým vynucením), může orgán použít způsob exekuce uložením donucovacích pokut.

Tento způsob exekuce může být uplatněn i jako vedlejší donucovací prostředek vedle jiné probíhající exekuce, protože ani zaplacením uložené pokuty se povinný nezprošťuje odpovědnosti za škodu, která jeho jednáním vznikla. Splnění povinnosti je pak vymáháno postupným ukládáním pokut až do výše nákladů na náhradní výkon. V tomto rozhodnutí je třeba stanovit povinnému, že má tuto pokutu zaplatit ve stanovené lhůtě. Tato lhůta musí být přiměřená okolnostem a musí činit nejméně 15 dnů ode dne nabytí právní moci tohoto rozhodnutí. Protože se má jednat o postupné ukládání, není možné hned uložit maximální výši pokuty. Další pokuty v rámci postupného ukládání by proto měly být ukládány vždy až po právní moci rozhodnutí o pokutě předchozí.⁸⁰

U tohoto způsobu provedení se již nevydává exekuční příkaz. Jelikož jde o peněžité plnění, postupuje se dle daňového řádu.

3.5. Exekuce daňová

Hlavním smyslem daňové exekuce je vymáhání nedoplatků. Hlavním právním předpisem je zákon č. 280/2004 Sb., daňový řád. Ten ale v uvádí, že nestanoví-li daňový řád jinak, postupuje se při daňové exekuci podle občanského soudního řádu.⁸¹ Takže speciálně se použije daňový řád, poté ustanovení v občanském soudním řádě, a to

⁷⁹ § 127 správního řádu

⁸⁰ JEMELKA, Luboš. *Správní řád: komentář*. 2. vyd. Praha: C.H. Beck, 2009, s. 439 ISBN 978-807-4001-574

⁸¹ § 177 daňového řádu

hlavně v případech upravujících postup poddlužníků a oprávněného. Došlo-li by k situaci, kdy by pravomoc správce daně nebyla vymezena vůbec, použil by se také subsidiárně občanský soudní řád.⁸² Hlavním subjektem daňové exekuce je daňový dlužník, neboli osoba, která je povinna platit daň nebo povinna vybranou a sraženou daň odvádět. Správce daně může vymáhat nedoplatek daňovou exekucí nebo zabezpečit vymáhání nedoplatku prostřednictvím soudu nebo soudního exekutora, popřípadě jej uplatnit v insolvenčním řízení nebo přihlásit jej do veřejné dražby.⁸³

3.5.1. Předpoklady exekuce

Jako u všech druhů exekucí, může i k exekuci daňové dojít jen za určitých předpokladů, které jsou dány zákonem. Daňovou exekuci provádí podle daňového řádu správce daně. Vedle existence vykonatelného exekučního titulu a dobrovolného nesplnění povinnosti jsou i další předpoklady.

Pravomoc správce daně lze definovat jako soubor práv a povinností, které jsou orgánům přiznány zákonem. Příslušný orgán pak může jednat pouze v kruzích stanovených těmito zákony a nesmí jednat nad jejich rámec.

Podle zákona je k vymáhání daňových nedoplatků daňovou exekucí je místně příslušný ten správce daně, u kterého je daňový dlužník evidován nebo správce daně, který eviduje daňovou pohledávku.

Daňový dlužník je každý, kdo je dle daňového zákona povinen platit daň nebo vybranou a sraženou daň odvádět.⁸⁴ Daňovými dlužníky jsou tedy daňové subjekty, které nezaplatily splatný daňový nedoplatek.

3.5.2. Exekuční titul

Exekuční titul je materiální podmínkou pro vymáhání nedoplatku pro daňovou exekuci. Exekučními tituly podle daňového řádu jsou:⁸⁵

- a) vykonatelný výkaz nedoplatků sestavený z údajů evidence daní

⁸² KOBÍK, Jaroslav. *Daňový řád: s komentářem*. 1. vyd. Olomouc: Anag, 2010, s. 743 Daň. ISBN 978-80-7263-616-7

⁸³ KOBÍK, Jaroslav. *Daňový řád: s komentářem*. 1. vyd. Olomouc: Anag, 2010, s. 729 Daň. ISBN 978-80-7263-616-7

⁸⁴ MRKÝVKA, Petr, Ivana PAŘÍZKOVÁ a Michal RADVAN. *Finanční právo a finanční správa*. Vyd. 1. Brno: Masarykova univerzita, 2004, s. 82 ISBN 80-210-3579-X

⁸⁵ § 176 odst. 1 daňového řádu

b) vykonatelné rozhodnutí, jímž se ukládá peněžité plnění

c) vykonatelný zajišťovací příkaz

Podle J. Kobíka je nejčastějším exekučním titulem výkaz nedoplatků sestavený z údajů evidence daní. Mezi exekuční tituly patří i pokutový blok.⁸⁶

Výkaz nedoplatků obsahuje označení správce daně, který výkaz nedoplatků vydal, číslo jednací, označení daňového subjektu, který neuhradil nedoplatek, údaje o jednotlivých nedoplatcích, podpis úřední osoby s uvedením jména, příjmení a pracovního zařazení a otisk úředního razítka; tuto náležitost lze nahradit uznávaným elektronickým podpisem úřední osoby, potvrzení o vykonatelnosti a den, k němuž je výkaz nedoplatků sestaven.⁸⁷ Vykonatelnost vyznačí správce daně ve výkazu nedoplatků.

3.5.3.. Nařízení exekuce

Ještě před samotným vydáním exekučního příkazu může správce daně vyzvat dlužníka k zaplacení daňového nedoplatku v náhradní lhůtě 8 dní. Pokud daňový dlužník ani v této náhradní lhůtě nedoplatek neuhradí, přistoupí správce daně k vymáhání nedoplatku exekucí. K vymáhání můžou přistoupit i bez výzvy, pokud hrozí nebezpečí, že bude účel vymáhání zmařen, nepřikročí-li se k němu neprodleně. Samotné vymáhání se provádí vydáním exekučního příkazu na přikázání pohledávky na peněžní prostředky daňových dlužníků na účtech vedených u bank nebo jiné pohledávky, srážky ze mzdy, jiné odměny za závislou činnost nebo náhrady za pracovní příjem a na prodej movitých věcí a prodej nemovitostí. Exekuční příkaz se doručuje daňovému dlužníkovi, ručiteli a dalším zúčastněným osobám, kterým jsou tímto příkazem ukládány povinnosti. Do 15 dnů se lze odvolat.⁸⁸

⁸⁶ KOBÍK, Jaroslav. *Daňový řád: s komentářem*. 1. vyd. Olomouc: Anag, 2010, s. 731 Daně. ISBN 978-80-7263-616-7.

⁸⁷ § 176 odst. 2 daňového řádu

⁸⁸ GROSSOVÁ, Marie. *Exekuce na peněžité plnění v současné právní praxi*. Praha: Linde, 2002, s. 105 ISBN 80-720-1322-X

3.5.4. Odklad exekuce

Správce daně může daňovou exekuci na návrh dlužníka nebo z moci úřední částečně nebo zcela odložit, zejména šetří-li se skutečnosti rozhodné pro zastavení daňové exekuce, vyloučení předmětu exekuce ze soupisu věcí nebo podmínky pro posečkání úhrady nedoplatku.⁸⁹ Daňovou exekuci lze odložit zcela nebo částečně. Správce daně hlavně zkoumá situace, které by mohly nastat k posečkání daně. Hlavním důvodem pro posečkání jsou sociální důvody. V takovém případě dojde k odložení na návrh dlužníka. V opačném případě dojde k odložení z moci úřední, pokud se šetří důvody pro zastavení exekuce.⁹⁰

3.5.5. Zastavení exekuce

Správce daně na návrh příjemce exekučního příkazu, nebo z moci úřední, daňovou exekuci zcela, nebo zčásti, zastaví, pokud nastanou zákonem stanovené důvody. Prvním důvodem zastavení exekuce je ten, kdy pro její nařízení nebyly splněny zákonné podmínky nebo pokud odpadl důvod, pro který byla daňová exekuce nařízena. Dalším důvodem je, že bylo pravomocně rozhodnuto, že exekuce postihuje majetek, k němuž náleží právo nepřipouštějící exekuci, nebo věci nepodléhající exekuci. Dále lze exekuci zastavit v případě, že zaniklo právo vymáhat nedoplatek a také lze zastavit, pokud by předpokládaný výtěžek nepostačil ani ke krytí exekučních nákladů. Správce daně také zastaví, pokud by pokračování v daňové exekuci bylo spojeno s nepoměrnými obtížemi nebo bylo-li nařízeno více daňových exekucí a k úhradě vymáhaného nedoplatku postačí pouze některá z nich.⁹¹

3.5.6. Ochrana dlužníka

Prokáže-li se v průběhu dalšího vymáhání, že bylo vymáháno neoprávněně, náleží dlužníkovi nebo ručiteli za tyto neoprávněně vymožené částky úrok ve výši 280% diskontní úvěrové sazby ČNB. Pokud by skutečná přiznaná škoda způsobená dlužníkovi nezákonným rozhodnutím nebo nesprávným postupem správce daně byla

⁸⁹ § 181 odst. 1 daňového řádu

⁹⁰ KOBÍK, Jaroslav. *Daňový řád: s komentářem*. 1. vyd. Olomouc: Anag, 2010, s. 759 Daně. ISBN 978-80-7263-616-7.

⁹¹ § 181 odst. 2 daňového řádu

vyšší, než přiznaný úrok, na úhradu škody se přiznaný úrok započítává. Pokud exekuce ještě trvá, je zrušena správcem daně z úřední povinnosti.⁹²

3.5.7. Náklady řízení

Zákon č. 280/2009 Sb., daňový řád stanoví dlužníkovi povinnost uhradit exekuční náklady. Ty ale nelze požadovat v případě, že správce daně konal neoprávněně. Ten by po té měl rozhodnout o zrušení povinnosti k úhradě nákladů řízení.⁹³ Náklady za nařízení daňové exekuce činí 2 % z částky, pro kterou je daňová exekuce nařízena, nejméně však 500 Kč a nejvýše 500 000 Kč. Povinnost jejich úhrady vzniká dlužníkovi vydáním exekučního příkazu nebo vydáním samostatného rozhodnutí, kterým správce daně stanoví výši exekučních nákladů.⁹⁴

3.5.8. Způsoby exekuce

Exekuci daňovou lze podle daňového řádu provést těmito způsoby:⁹⁵

- a) srážkami ze mzdy
- b) příkázáním pohledávky z účtu u poskytovatele platebních služeb
- c) příkázáním jiné peněžité pohledávky
- d) postižením jiných majetkových práv
- e) prodejem movitých věcí
- f) prodejem nemovitostí

Správce daně může postupovat pouze v souladu s těmito způsoby. Na rozdíl od občanského soudního řádu nemá správce daně pravomoc provést exekuci prodejem podniku nebo zástavy.

⁹² GROSSOVÁ, Marie. *Exekuce na peněžité plnění v současné právní praxi*. Praha: Linde, 2002, s. 108 ISBN 80-720-1322-X

⁹³ KOBÍK, Jaroslav. *Daňový řád: s komentářem*. 1. vyd. Olomouc: Anag, 2010, s. 762 Daně. ISBN 978-80-7263-616-7.

⁹⁴ § 183 odst. 1 daňového řádu

⁹⁵ § 178 odst. 5 daňového řádu

4. STŘET EXEKUCÍ

Problematiku okamžiku, kdy souběžně probíhají výkony rozhodnutí upravuje zákon č. 119/2001 Sb., kterým se stanovují pravidla pro případy takových situací.

Právní řád do doby, než byl schválen zákon č. 119/2001 Sb. neobsahoval žádná pravidla, která by měla být aplikována v případě, kdy je souběžně prováděn vůči témuž povinnému soudní výkon rozhodnutí, vymáhán daňový nedoplatek daňovou exekucí či je vedena správní exekuce, jimiž jsou postiženy tytéž věci, práva nebo jiné majetkové hodnoty. Návrh tohoto zákona proto stanovil pravidla pro případy, kdy se realizace soudního výkonu rozhodnutí, daňové exekuce, správní exekuce, či výkonu rozhodnutí prováděného soudním exekutorem mohou dostat do vzájemného střetu. V praxi se přitom nejedná o ojedinělé případy. K častým střetům dochází mezi prováděním soudního výkonu rozhodnutí a daňovou exekucí.⁹⁶

Mnoho způsobů provedení exekucí a několik druhů exekučních řízení prováděných různými exekučními orgány může snadno způsobit, že je vedeno několik exekucí proti jednomu subjektu, navíc postihujících stejný majetek.

Řešení těchto situací je upraveno v zákoně č. 119/2001 Sb., kterým se stanoví pravidla pro případy souběžně probíhajících výkonů rozhodnutí. Tento zákon upravuje postup soudů, soudních exekutorů, správců daně a orgánů veřejné správy při provádění exekucí v případě, jsou-li exekucemi nařízenými soudem, správcem daně nebo orgánem veřejné správy souběžně postiženy tytéž věci, práva nebo jiné majetkové hodnoty.⁹⁷

Předmětem úpravy obsažené v zákoně č. 119/2001 Sb. není postup soudů v případech souběhu výkonu rozhodnutí podle občanského soudního řádu, nařízeného i prováděného soudem, s exekucí podle exekučního řádu, nařízenou soudem a prováděnou soudním exekutorem.⁹⁸

V zákoně jsou přesně vymezeny okruhy, upravující jednotlivé případy možného souběhu exekucí. Jsou zde upravena pravidla pro střet exekucí:

- a) srážkou ze mzdy a jiných příjmů
- b) příkázáním pohledávky

⁹⁶ Důvodová zpráva k vládnímu návrhu zákona č. 119/2001 Sb., kterým se stanoví pravidla pro případy souběžně probíhajících výkonů rozhodnutí

⁹⁷ § 1 zákona č. 119/2001 Sb.

⁹⁸ Rozhodnutí Nejvyššího soudu České republiky, spis. zn.: 20 Cdo 331/2004 www.nsoud.cz

- c) prodejem movitých věcí
- d) prodejem nemovitostí
- e) prodejem podniku

U srážek ze mzdy se pořadí pohledávek řídí dnem, kdy bylo plátcí mzdy doručeno usnesení soudu o nařízení výkonu rozhodnutí srážkami ze mzdy, exekuční příkaz soudního exekutora o provádění srážek ze mzdy, exekuční příkaz správce daně k provedení srážek ze mzdy nebo příkaz k provedení srážek ze mzdy vydaný orgánem veřejné správy.⁹⁹ Požádá-li o to plátce mzdy, oprávněný nebo povinný, soud usnesením rozhodne, jaká částka má být v příslušném výplatním období ze mzdy povinného sražena a kolik z ní připadne na každou vymáhanou pohledávku. Pokud k požádání nedojde, může plátce mzdy zaslat částku sraženou ze mzdy povinného soudu, který ji rozvrhne mezi jednotlivé oprávněné a sám provede výplatu.¹⁰⁰

Při exekuci příkázáním pohledávky souběžně postihující pohledávku povinného se postupuje podobně jako u srážek ze mzdy. Pořadí pohledávek se řídí dnem, kdy bylo peněžnímu ústavu doručeno usnesení soudu o nařízení výkonu rozhodnutí příkázáním pohledávky z účtu u peněžního ústavu, exekuční příkaz soudního exekutora, exekuční příkaz správce daně nebo příkaz příslušného orgánu veřejné správy.¹⁰¹

Při exekuci prodejem movitých věcí je zde zákonem stanoveno základní pravidlo, kterým je okamžik sepsání věci. Provede se ta exekuce, v níž byla tato věc nejdříve sepsána, řízení v ostatních exekucích se ohledně této věci dnem právní moci jejich nařízení přerušují.¹⁰²

Byla-li stejná movitá věc sepsána ve více exekucích tentýž den, rozhodne obecný soud povinného, která z těchto exekucí se provede.¹⁰³

U prodeje nemovitosti se provede ta exekuce, která byla nejdříve nařízena. Řízení v ostatních exekucích se ohledně této nemovitosti přerušují dnem nabytí právní moci jejich nařízení. Toto pořadí se řídí dnem, kdy nařízení exekuce bylo doručeno katastrálnímu úřadu, tedy kdy příslušnému katastrálnímu úřadu bylo doručeno usnesení, jímž soud nařídil výkon rozhodnutí prodejem nemovitosti nebo exekuční příkaz vydaný

⁹⁹ § 3 odst. 2 zákona č. 119/2001 Sb.

¹⁰⁰ § 4 zákona č. 119/2001 Sb.

¹⁰¹ § 8 zákona č. 119/2001 Sb.

¹⁰² § 11 odst. 1 zákona č. 119/2001 Sb.

¹⁰³ § 11 odst. 3 zákona č. 119/2001 Sb.

soudním exekutorem nebo exekuční příkaz vydaný správcem daně.¹⁰⁴ Z právní úpravy výkonu rozhodnutí prodejem nemovitosti vyplývá, že nemůže současně probíhat více řízení

o výkon rozhodnutí prodejem stejné nemovitosti. Má-li proto oprávněný z jiného exekučního řízení proti povinnému jinou pohledávku a požaduje-li její uspokojení prodejem téže nemovitosti, musí ji přihlásit do rozvrhu v již nařízené exekuci, týkající se prodeje této nemovitosti. Další exekuce prodejem téže nemovitosti musí být zastavena podle § 268 odst. 1 písm. h) občanského soudního řádu.¹⁰⁵

Z Rozhodnutí Nejvyššího soudu ČR vyplývá, že byly-li exekučním příkazem dvěma soudními exekutory postiženy tytéž nemovitosti povinného, je třeba na souběh těchto exekucí aplikovat zákon č. 119/2001 Sb., byť exekuce prováděná jedním ze soudních exekutorů měla být správně podle úpravy exekučního řádu zastavena.¹⁰⁶

¹⁰⁴ § 15 zákona č. 119/2001 Sb.

¹⁰⁵ Rozhodnutí Nejvyššího soudu České republiky, spis. zn.: 20 Cdo 4071/2009 www.nsoud.cz

¹⁰⁶ Rozhodnutí Nejvyššího soudu České republiky, spis. zn.: 20 Cdo 2581/2012 www.nsoud.cz

5. POROVNÁNÍ EXEKUCÍ

Společným rysem exekuce soudní i správní je jejich účel. Cílem obou typů exekuce je uspokojení pohledávky oprávněného nuceným vymožením plnění ze strany povinného, který dobrovolně nesplnil uloženou povinnost. S tím souvisí i existence exekučního titulu, která je, i přes to, že je výčet exekučních titulů u každé z exekucí rozdílný, nutná k zahájení výkonu rozhodnutí.

Jednou z rozdílných věcí u exekuce správní či soudní je jejich právní úprava. Každý typ exekuce má svůj základní předpis. U exekuce soudní prováděné soudy je jím zákon č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů a u exekuce vykonávané soudním exekutorem jde o zákon č. 120/2001 Sb., o soudních exekutorech a exekuční činnosti neboli exekuční řád. Správní exekuci upravuje zákon č. 500/2004 Sb., správní řád, ve znění pozdějších právních předpisů. Nutno je však podotknout, že správní řád upravuje pouze správní exekuci na nepeněžitě plnění. Exekuci na peněžitě plnění upravuje zákon č. 280/2004 Sb., daňový řád.

Další rozdílnou věcí je podání návrhu na nařízení výkonu rozhodnutí. Správní exekuce může být zahájena na žádost nebo orgánem státní správy z moci úřední, ale exekuci na peněžitě plnění, kterou upravuje daňový řád, lze zahájit pouze z moci úřední. Exekuce soudní může být zahájena jen na návrh oprávněného. Výjimkou je nařízení v případě péče o nezletilé dítě. Zde totiž platí podle, že soud zajistí bezodkladný výkon.¹⁰⁷

Rozdíly jsou také ve způsobech provádění exekuce. U exekucí na peněžitě plnění je nejčastěji exekuce prováděná srážkami ze mzdy. Tento způsob se objevuje jak u exekuce soudní, tak u exekuce správní. Exekuce soudní má obdobné způsoby výkonu rozhodnutí, ať už je vykonávána soudy nebo soudním exekutorem. Rozdílem je zřízení zástavního práva. Soudcovské zástavní právo je v kompetenci soudů a je upraveno občanským soudním řádem. Výkon rozhodnutí má pouze funkci zajišťovací, proto

¹⁰⁷ § 273a odst. 1 občanského soudního řádu

na rozdíl od ostatních způsobů, nemůže být pohledávka uspokojena, ale jen zajištěna pro případ, že nebude splněna ani dodatečně.¹⁰⁸ Nově je možné i zřízení exekutorského zástavního práva. Je-li to účelné, může ho exekutor na nemovitostech povinného zřídit k zajištění vymáhané pohledávky a nákladů oprávněného. Nevede sice k uspokojení věřitelů, ale dává věřiteli jistotu, že jeho právo v případě prodeje bude uspokojeno, a že jeho pohledávka nebude ohrožena, ani když povinný nemovitost prodá.¹⁰⁹ U daňové exekuce je výběr poněkud užší. Vedle výše zmíněných srážek ze mzdy je to ještě způsob prikázáním pohledávky a prodejem movitých a nemovitých věcí. U exekucí na nepeněžité plnění jsou zcela rozdílné typy provedení. Zatímco exekuce soudní se provádí vyklizením, odebráním věci, rozdělením společné věci nebo provedením prací a výkonů, tak u exekuce správní je provedení výkonu rozhodnutí možné náhradním výkonem v případě zastupitelných plnění, přímým vynucením v případě nezastupitelných plnění nebo ukládáním donucovacích pokut.

¹⁰⁸ BUREŠ, Jaroslav. *Občanský soudní řád: komentář*. 7. vyd. Praha: C. H. Beck, 2006, s. 1682 ISBN 80-7179-378-71

¹⁰⁹ § 69a exekučního řádu

ZÁVĚR

V této práci jsem se zabývala exekucí správní a exekucí soudní. Hlavním cílem bylo porovnat tyto dva typy exekucí a najít mezi nimi hlavní rozdíly. Exekuce je hlavním nástrojem k vymožení práva nebo povinnosti ať už peněžité nebo nepeněžité. Jde o proces, ve kterém se oprávněný domáhá svého práva a povinný ho musí splnit. Oprávněný nemůže vzít ale vymáhání do svých rukou, proto vymožení vynucuje stát formou exekuce.

Známe exekuci soudní prováděnou soudy nebo soudními exekutory, exekuci správní prováděnou exekučním správním orgánem a exekuci daňovou, kterou lze považovat za exekuci správní na peněžité plnění, jelikož správní řád sám odkazuje na řád daňový. Soudní exekuce upravuje zákon č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád anebo zákon č. 120/2001 Sb., o soudních exekutorech a exekuční činnosti. Správní exekuci upravuje zákon č. 500/2004 Sb., správní řád. Občanský soudní řád lze označit za stěžejní předpis v oblasti exekucí. Exekuční řízení je zde upraveno velmi podrobně a komplexně. Zatímco správní exekuce na nepeněžité plnění je ve správním řádu upravena podrobně, exekuce na peněžité plnění odkazuje na použití zákona č. 280/2009 Sb., daňový řád.

Společným rysem exekuce soudní i správní je jejich účel. Cílem obou typů exekuce je uspokojení pohledávky oprávněného nuceným vymožením plnění ze strany povinného, který dobrovolně nesplnil uloženou povinnost. S tím souvisí i existence exekučního titulu, která je, i přes to, že je výčet exekučních titulů u každé z exekucí rozdílný, nutná k zahájení výkonu rozhodnutí.

Možná tím největším záporem v celé oblasti exekucí je nejednotná právní úprava. Podle mého názoru by měl být jeden právní předpis, který se bude zabývat exekucemi. Zcela jistě by šlo o předpis značně rozsáhlý, ale na druhou stranu jednotný. Vždyť exekuce se právě týká lidí, pro které by byla jednotná úprava jedině pozitivem.

Tohoto roku došlo k novelizaci občanského soudního řádu a exekučního řádu, účinné od 1. ledna 2013. V závěru práce bych tedy ještě přiblížila ty nejzásadnější změny, ke kterým došlo až v průběhu psaní této práce. U zahájení exekučního řízení je třeba návrh na zahájení exekuce posílat přímo exekutorovi, nikoli exekučnímu soudu. U odkladu nebo zastavení řízení se návrh podává také přímo exekutorovi. Jednou ze zásadních novinek je vymezení způsobu provedení exekuce z hlediska přiměřenosti. Novela zakotvuje přednostní použití příkázání pohledávky srážkami ze mzdy a jiných

příjmů a zřízení exekutorského zástavního práva, až po té by mělo dojít k exekuci prodejem movitých věcí nebo nemovitostí. Další věc se vztahuje k provedení exekuce a to zřízením exekutorského zástavního práva na nemovitostech, které může exekutor nově zřídit k zajištění pohledávky. Dalšími novinkami ve způsobech provedení exekuce jsou odebrání řidičského oprávnění neplatičům výživného na nezletilé dítě a správa nemovitosti, kdy může dlužník splácet z pronájmu nemovitostí. Ke prospěchu dlužníků byla zavedena tzv. předžalobní výzva. Zákon stanovuje povinnost věřitele kontaktovat dlužníka ještě před podáním návrhu na zahájení řízení a vyzvat ho k uhrazení dluhu. To do této doby jako povinnost neměl a mohl rovnou, aniž by dlužníka informoval, uplatnit nárok u soudu. Nově lze vybrat jen ze dvou způsobů vymáhání, a to pomocí exekuce prováděné soudním exekutorem nebo prostřednictvím správní exekuce. Soudu zůstala hlavně pravomoc vykonávat rozhodnutí, která se týkají nezletilých dětí, nebo je-li podán návrh na vyklizení bytu nebo místnosti se zajištěním bytové náhrady, dále vykazání ze společného obydlí nebo jde-li o cizí rozhodnutí. V případě podání návrhu na výkon rozhodnutí v jiné věci, soud návrh odmítne. Od 1. ledna 2013 budou moci exekutoři postihnout nejen mzdu, ale i účet manžela povinného. Další změnou je slučování exekucí. Pokud bude mít dlužník více exekucí, exekuční řízení se spojí. Novela také stanovila limit pro náklady na cestu exekutora k dlužníkovi. Tato změna by měla zabránit neúměrnému navyšování nákladů. Došlo také k prodloužení lhůty pro dobrovolné plnění dluhu z 15 na 30 dní. Exekutorům je zakázáno zabavovat domácí zvířata, která nejsou hospodářská nebo v zájmovém chovu. Novela dále zakazuje provádět exekutorské zápisy samotnými exekutory. Ty budou moci nově sepisovat jen notáři.

RESUMÉ

This thesis deals with administrative execution and court-ordered execution. Its principal objective is to compare the two types of execution and find major differences that set the two types apart. Execution is the primary instrument utilized for enforcing a right or an obligation that can either be of monetary or non-monetary nature. It is a process in which the entitled party is claiming its right and the liable party is obligated to satisfy those claims. The entitled party is, however, unable to claim its right personally, therefore the recovery is enforced by the state by means of execution.

The following types of execution exist: court-ordered execution executed by courts or court appointed executors, administrative execution performed by an administrative agency, and tax execution, which may be considered the administrative execution type for monetary payments. In questions related to this type of execution, the Administrative Procedure Code itself refers to the Tax Procedure Code.

Possibly the major defect affecting the entire domain of executions is its inconsistent legislation. In my opinion, there is need for a single legal regulation that would govern executions. It would definitely have to be an extensive regulation, however it would be a unified one. The truth is, that executions affect people that would only benefit from a unified legislation.

This year the Civil Procedure Code and the Execution Procedure Code were amended effective from 1.1.2013. Allow me to conclude my thesis with an outline of the most important changes that took place while this thesis was being written. At the commencement of the execution proceedings, the petition to initiate the execution must be sent directly to the executor, as opposed to the court of execution. In case of suspension or abatement of the proceedings, the petition is also to be submitted to the executor directly. One of the key new elements is the definition of the manner in which the execution is to be performed from the adequacy point of view. The amendment lays down the priority application of the assignment of a claim through wage and other income garnishments and through setting up of the executor's lien, and only then the execution through the sale of movables or real property may follow. Another feature is related to the performance of the execution through the set up of the executor's lien on real property that can be newly set up by the executor in order to secure the debt. Other novelties in the manner of the performance of the execution include suspending the driver's licence to child support dodgers who do not pay alimony for minor children,

and real property administration, where the debtor is allowed to pay off its debt from renting out real property. To benefit the debtor, the so called pre-action notice was introduced. The law requires the creditor to contact the debtor before submitting the petition to initiate the proceedings and request it to settle the debt. As yet, this was not required by law and the debtor could directly prosecute its claims in court, without notifying the debtor. New is also the fact that there are only two methods of debt recovery to choose from, i.e. either through the execution performed by a court appointed executor or through administrative execution. The courts will continue to resolve cases involving minors or petitions for an eviction from a residence or a room while providing substitute housing, as well as evictions from a joint residence or cases decided by a third party. If a petition for a decision involving different matter is submitted, such petition will be refused by the court. Beginning on January 1, 2013, the executors will not only be able to afflict the wages, but also the bank account of the spouse of the liable party. Another change comes in the form of a consolidation of executions. In case the debtor is subject to several executions, then the execution proceedings will be consolidated. The amendment also sets the limits for the travel expenses for the executor to reach the debtor. This change should prevent the expenses to grow out of proportion. Also, the time limit for voluntary settlement of debt was extended from 15 to 30 days. The executors are forbidden to confiscate pets that are not classified as farming animals or as being part of pet breeding. The amendment also prohibits the executors to complete the records of execution themselves; only notaries public will be allowed to complete them from now on.

POUŽITÉ ZDROJE

Literatura:

- Drápal, L., Bureš, J. a kol. Občanský soudní řád I. II. Komentář. C.H. Beck, 2009
- Grossová, M. Exekuce na peněžité plnění v současné právní praxi. Praha: Linde Praha, 2007
- Hendrych, D. Správní právo: obecná část. C.H. Beck, 7. vydání
- Horzinková, E., Novotný, V. Správní právo procesní. Praha: Leges, 2008
- Jemelka, L. Správní řád: komentář. C.H. Beck, 2009
- Kasíková, Kučera, Plášil, Šimka, Jirmanová, Hubáček. Zákon o soudních exekutorech a exekuční činnosti: komentář. C.H. Beck, 2007
- Kobík, J. Daňový řád: s komentářem. 1. vyd. Olomouc: Anag, 2010
- Kurka, V. Přehled judikatury ve věcech výkonu rozhodnutí a exekuce. Praha: ASPI, 2005
- Kurka, V., Drápal, L. Výkon rozhodnutí v soudním řízení. Praha: Linde Praha, 2004
- Mrkývka, P. a kol. Finanční právo a finanční správa, 2. díl. Brno: Masarykova univerzita, 2004
- Schelleová, I. Exekuční řízení. Praha : Eurolex Bohemia, 2005
- Schelleová, I., Lamka R. Exekuce v zrcadle právních předpisů. Ostrava: KeyPublishing, 2007
- Tripes, A. Exekuce v soudní praxi. Praha : C.H.Beck, 2006
- Vedral, J. Správní řád: komentář, 2. aktualiz. vyd. Praha: Bova Polygon, 2012

Právní předpisy:

- Zákon č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád
- Zákon č. 120/2001 Sb., o soudních exekutorech a exekutorské činnosti (exekuční řád)
- Zákon č. 500/2004 Sb., správní řád
- Zákon č. 280/2004 Sb., daňový řád
- Zákon č. 40/1964 Sb., občanský zákoník
- Zákon č. 185/2004 Sb., o Celní správě České republiky
- Zákon č. 549/1991 Sb., o soudních poplatcích

Zákon č. 183/2006 Sb., stavební zákon

Zákon č. 119/2001 Sb., kterým se stanoví pravidla pro případy souběžně probíhajících výkonů rozhodnutí

Zákon č. 396/2012 Sb., kterým se mění občanský soudní řád a exekuční řád

Vyhláška Ministerstva spravedlnosti 330/2001 Sb., o odměnách a odměně o náhradách soudního exekutora

Důvodová zpráva k vládnímu návrhu zákona č. 119/2001 Sb., kterým se stanoví pravidla pro případy souběžně probíhajících výkonů rozhodnutí

Judikatura:

Rozhodnutí Nejvyššího soudu České republiky, spis. zn.: 20 Cdo 605/2001

Rozhodnutí Nejvyššího soudu České republiky, spis. zn.: 20 Cdo 1680/2002

Rozhodnutí Nejvyššího soudu České republiky, spis. zn.: 20 Cdo 331/2004

Rozhodnutí Nejvyššího soudu České republiky, spis. zn.: 20 Cdo 3516/2006

Rozhodnutí Nejvyššího soudu České republiky, spis. zn.: 20 Cdo 2706/2007

Rozhodnutí Nejvyššího soudu České republiky, spis. zn.: 20 Cdo 4071/2009

Rozhodnutí Nejvyššího soudu České republiky, spis. zn.: 20 Cdo 2581/2012

Odkazy internetových stránek:

www.ekcr.cz/1/nejcastejsi-dotazy/272-falesni-exekutori?w=

www.pujcky-investor.cz/exekuce-drazby/exekuce-2013

www.clovekvprahu.cz/obcanske-soudni-rizeni-aktualizovano-k-11-2012-90/vykon-rozhodnuti-a-exekuce-124/exekuce-zpusoby-vykonu-512/vyklizeni-nemovitosti-555